

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

факультет філології

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

кафедра англійської філології та перекладу

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

«Допущено до захисту»

В. о. завідувача кафедри англійської філології та перекладу

Вікторія АГЄЄВА-КАРКАШАДЗЕ

“ ” 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

(ступінь вищої освіти)

на тему: **ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СКОРОЧЕНЬ ТА АБРЕВІАТУР В ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТАХ (НА ОСНОВІ ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ)**

Керівник: к. пед. н., доцент
Абабілова Наталія Миколаївна
(вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.)

Рецензент: к. філол. н., доцент
Корнелюк Богдан Васильович
(посада, вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.)

Виконала: здобувач VI курсу групи 641 МЗ
Андрєєва Анастасія Дмитрівна
(П.І.Б.)

Спеціальності: 035 «Філологія»
(шифр і назва спеціальності)

ОПП: «Сучасна англомовна комунікація і переклад – англійська мова і література та друга іноземна мова»

Миколаїв – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ В ЛІНВІСТИЦІ.....	8
1.1. Інструкції з експлуатації військової техніки як специфічний вид технічних текстів.....	8
1.2. Абревіатури як елемент структури технічних текстів.....	13
1.3. Скорочення у технічних текстах: особливості функціонування.....	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ У ТЕКСТАХ ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ.....	34
2.1. Аналіз корпусу інструкцій з експлуатації військової техніки.....	34
2.2. Лінгвістична характеристика абревіатур в інструкціях з експлуатації військової техніки.....	42
2.3. Особливості вживання скорочень в інструкціях з експлуатації військової техніки	60
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
SUMMARY.....	91

ВСТУП

Повномасштабна агресія росії проти України істотно вплинула на сферу військового забезпечення, зокрема на оновлення парку військової техніки та отримання сучасного іноземного обладнання. Кожна одиниця такої техніки супроводжується об'ємними інструкціями з експлуатації, технічними описами, керівництвами з обслуговування та діагностики. Ці документи належать до специфічного типу технічних текстів, для яких характерні стандартизованість, чітка структурна організація, логічність та висока концентрація спеціалізованих термінів.

Однією з ключових ознак інструкцій з експлуатації військової техніки є широке використання скорочень і аббревіатур. У таких текстах вони виконують низку важливих функцій: позначають елементи конструкцій, технічні параметри, агрегати, режими роботи, цифрові індекси, умовні позначення та операційні процедури. Завдяки цьому текст військових інструкцій стає компактним, однозначним та зручним для швидкого зчитування.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що у сучасних технічних текстах, зокрема в інструкціях з експлуатації військової техніки, скорочення та аббревіатури становлять значну частину термінології й відіграють ключову роль у передачі спеціалізованої інформації. Їх широке та нерідко неоднорідне використання може ускладнювати розуміння змісту, що підвищує ризик помилок під час роботи з технікою. Тому дослідження особливостей функціонування таких мовних одиниць є важливим для забезпечення точності, однозначності та ефективності технічної документації, а також для її подальшої стандартизації.

Аналіз наукових джерел свідчить, що проблематика особливостей функціонування аббревіатур та скорочень в технічних текстах, зокрема інструкціях

з експлуатації військової техніки була предметом дослідження багатьох науковців.

Зокрема питання особливостей технічних текстів були предметом дослідження таких вчених, як Л. Філюк, Н. Бородай, М. Черник, І. Серебрянська, М.Т. Кабре, Р. Теммерман, Ф. Лаплант, Дж. Алред, Ч. Брусо, В. Оліу, Дж. Леннон, Л. Гуракта та інші.

Дослідження абревіатур, способів творення та класифікації абревіатур знайшло своє відображення у наукових працях С. Баранової, А. Юркової, А. Івченко, А. Кукаріної, А. Тур, Р. Синиці, М. Скребкової, М. Черник, А. Єременко, Л. Бауер, І. Пляг, Р. Лібер, П. Штекауер, Л. Брінтон, Е. Клосс Трауготт та інших дослідників.

Окрему групу становлять дослідження, присвячені лексичним особливостям скорочень у технічних текстах, якими займалися Ю. Гайденко, Л. Кислюк, О. Пономаренко, Н. Шумарова, Г. Мірошніченко, С. Фурлан, Я. Дон, М. Хундт, Е. Маттієлло, С. Скалізе та інші.

Проте, незважаючи на наявність праць, присвячених технічним текстам, абревіатурам та скороченням, комплексний аналіз функціонування скорочених та абревіатурних одиниць саме в інструкціях з експлуатації військової техніки залишається малодослідженим, що й зумовлює актуальність та новизну даної роботи.

Метою магістерської роботи є комплексний лінгвістичний аналіз особливостей функціонування скорочень та абревіатур в англійських інструкціях з експлуатації військової техніки.

Для досягнення цієї мети необхідно розв'язати такі **завдання**:

1. Розглянути військові інструкції як специфічний вид технічних текстів;
2. Узагальнити підходи до визначення та класифікації абревіатур, як елементів структури технічних текстів;

3. Проаналізувати скорочення в технічних текстах, особливості їх функціонування та класифікації;

4. Описати військові інструкції, які становлять матеріал дослідження: характеристика, функції, структура військових інструкцій;

5. Здійснити структурний і функціональний аналіз аббревіатур у досліджуваних військових інструкціях;

6. Провести структурний і функціональний аналіз скорочень у досліджуваних військових інструкціях.

Матеріалом дослідження слугували дві англомовні військові інструкції з експлуатації військової техніки: інструкція з експлуатації генераторної установки потужністю 60 кВт під назвою Technical Manual TM 9-6115-753-10, з якої методом суцільної вибірки було обрано 314 аббревіатур та 245 скорочень та інструкція з експлуатації та обслуговування військового навантажувача під назвою Technical Manual TM 10-3930-673-10, методом суцільної вибірки з якої було обрано 312 аббревіатур та 210 скорочень.

Об'єктом дослідження є англомовні інструкції з експлуатації військової техніки.

Предметом дослідження є аббревіатури та скорочення, їх структура, функції та особливості функціонування в інструкціях з експлуатації військової техніки.

Методи дослідження ґрунтуються на поєднанні таких **методів**: описовий метод – для виявлення, фіксації та систематизації скорочень та аббревіатур, уживаних в інструкціях з експлуатації військової техніки; структурно-семантичний аналіз – для визначення внутрішньої будови скорочених одиниць, опису їхніх структурних типів та семантичних особливостей; класифікаційний метод – для розподілу аббревіатур і скорочень за типовими групами відповідно до вибраної класифікації; контекстуальний аналіз – для з'ясування функцій, значення та ролі аббревіатур та скорочень у текстах інструкцій з експлуатації військової

техніки; кількісний метод – для підрахунку частотності, визначення продуктивності окремих типів скорочень та абревіатур та виявлення закономірностей їх вживання; метод аналізу корпусу документів – для дослідження особливостей функціонування скорочень та абревіатур у реальних військово-технічних інструкціях.

Наукова новизна полягає у комплексному лінгвістичному аналізі структури, функцій та закономірностей уживання скорочень і абревіатур в англійських інструкціях з експлуатації військової техніки як малодослідженому різновиді технічних текстів.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для впорядкування скорочень та абревіатур у технічних інструкціях, укладання спеціалізованих глосаріїв військово-технічних скорочених одиниць та удосконалення лінгвістичного аналізу технічної документації.

Апробація роботи. Апробація результатів дослідження відбулася на XV Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Перекладацькі інновації», що проходила 25 листопада 2025 року у м. Суми у Сумському державному університеті. Основні положення роботи було представлено у статті «Особливості перекладу абревіатур в інструкціях по експлуатації військової техніки», опублікованій у матеріалах конференції [1].

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та джерел ілюстративного матеріалу та summary.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, новизну й практичне значення дослідження.

У **першому розділі** подано теоретичні засади вивчення абревіатур і скорочень у лінгвістиці. Розглянуто військові інструкції як специфічний вид

технічних текстів, подано аналіз наукових джерел щодо визначення абревіатур та скорочень; описано їхні функції, класифікацію та роль у військових текстах.

У **другому розділі** здійснено корпусний аналіз англomовних інструкцій з експлуатації військової техніки, визначено структурні та лексичні особливості досліджуваних документів, проведено класифікацію абревіатур і скорочень, встановлено їхні основні функції, частотність уживання та виявлено закономірності їх функціонування у військово-технічних текстах.

У **висновках** узагальнено результати дослідження та окреслено перспективи подальших наукових розвідок.

Основний текст роботи викладено на 82 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки. Список використаних джерел та джерел ілюстративного матеріалу містить 69 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ В ЛІНВІСТИЦІ

1.1. Інструкції з експлуатації військової техніки як специфічний вид технічних текстів

Технічні тексти становлять важливу частину сучасної фахової комунікації, оскільки забезпечують передачу спеціалізованих знань у формалізованому та стандартизованому вигляді. Їх основною метою є точне й недвозначне інформування користувача про властивості, функціонування, правила експлуатації або обслуговування технічних об'єктів. І. Мельник зазначає, що технічний текст — це функціонально орієнтований різновид фахового тексту, побудований для регламентованої передачі спеціальної інформації, необхідної для практичного застосування [32]. У цьому визначенні підкреслено ключові ознаки технічних текстів: стандартизованість, точність, логічна структурованість та відсутність емоційності.

Функції технічних текстів зумовлюються їх призначенням і технічним характером інформації. До основних належать інформаційна, інструктивна, регулятивна, нормативна, довідкова та безпекова. Технічні тексти інформують про властивості об'єкта, встановлюють правила поводження з ним і визначають послідовність операцій, які користувач повинен виконати. У цьому контексті Л. Філюк слушно зауважує, що професійний текст функціонує не лише як носій інформації, але й як засіб організації діяльності адресата в певній галузі [54]. Саме функціональність і практичність відрізняють технічні тексти від інших типів фахових текстів.

До важливих характеристик технічного тексту належать: термінологічність, стандартизованість мовних конструкцій, логічність викладу та імперативна модальність [68]. Дослідники С. Єрмоленко, С. Бибик, А. Ганжа, Т. Коць, Г. Сюта слушно зазначають, що сучасні технічні тексти вирізняються уніфікованим викладом, чіткою композицією та орієнтацією на однозначність сприйняття [19]. У технічних текстах домінують нейтральні мовні одиниці, точні номінації, відсутня будь-яка образність, а синтаксичні конструкції спрямовані на мінімізацію можливих інтерпретацій.

Серед різновидів технічних текстів особливе місце посідають інструкції, які виконують регулятивну й операційну функції. Інструкція — це текст, метою якого є формування у користувача чіткого алгоритму дій щодо виконання певної операції. І. Мельник визначає інструкцію як алгоритмічний текст, побудований на послідовних кроках, що регламентують певну діяльність [32]. Інструкції можуть бути різних типів: інструкції з експлуатації, технічного обслуговування, монтажу, ремонту, безпеки, транспортування тощо. Усі вони мають спільні риси: поетапність, імперативність, структурну чіткість та наочність.

Структура інструкції зазвичай включає такі компоненти: мета документа, область застосування, загальні положення, технічні характеристики, опис складових, порядок підготовки до роботи, основні операції, заходи безпеки, діагностика та усунення несправностей, умови зберігання та транспортування. У нормативних текстах технічного дискурсу така структура вважається оптимальною для забезпечення швидкого орієнтування користувача в документі. У роботі Л. Філюк підкреслюється, що логічна сегментація й чітке графічне оформлення є ключовими для ефективного сприйняття інструктивної інформації [54].

Початок російської агресії проти України став потужним каталізатором розвитку власного корпусу нормативно-інструктивних текстів, адаптованих до

реалій сучасної війни. У процесі реформування Збройних Сил України та переходу на стандарти НАТО розпочалося активне впровадження єдиної термінологічної бази, уніфікованих аббревіатур і скорочень, що забезпечують взаєморозуміння між підрозділами та сумісність із військовими структурами партнерських держав [46].

Повномасштабна війна, розпочата у 2022 році, ще більше актуалізувала роль військових інструкцій як засобу координації, стандартизації та ефективної комунікації [40]. Нові реалії бойових дій, поява сучасних видів озброєння, безпілотних систем, кіберпідрозділів і цифрових платформ управління вимагають постійного вдосконалення інструктивних документів і лінгвістичної адаптації мови армії. Таким чином, військові інструкції в Україні сьогодні не лише виконують регламентувальну функцію, але й відображають динаміку розвитку військової термінології та професійної комунікації у воєнний час.

Особливим різновидом інструкцій є інструкції з експлуатації військової техніки, які поєднують технічний, інженерний і військовий дискурси. Їх специфічність зумовлена вимогами підвищеної точності, безпеки та стандартизованості [69]. Військові інструкції регламентують порядок роботи з озброєнням, бойовими машинами, засобами зв'язку, оптико-електронною технікою, інженерними пристроями та іншим обладнанням. На відміну від загальнотехнічних документів, вони враховують умови, у яких техніка може застосовуватися: бойові дії, обмежений час, підвищений ризик, стресові ситуації.

Для військових інструкцій з експлуатації військової техніки характерна висока термінологічність. Дослідник Н. Бородай наголошує, що військова терміносистема має стандартизовану структуру та велику кількість акронімів, необхідних для точного кодування інформації [5]. Це означає, що інструкції насичені номенклатурними назвами вузлів, агрегатів, систем та режимів роботи, а також цифровими й буквено-цифровими індексами.

Лінгвістичні характеристики інструкцій військової техніки включають: переважання імперативних та інфінітивних форм (*перевірити, встановити, увімкнути, не допускається*); використання чітких синтаксичних конструкцій з мінімальною кількістю вставних елементів; домінування номінативних структур; наявність попереджувальних маркерів (*УВАГА, НЕБЕЗПЕКА, ОБЕРЕЖНО*); включення графічних компонентів: схем, таблиць, таблиць несправностей, позначень на панелях керування.

Л. Кислюк слушно зазначає, що візуальні елементи є інтегральною частиною технічного тексту, яка забезпечує точність і наочність інструкційних матеріалів [23]. Це має особливе значення у військових документах, де схеми та креслення нерідко є єдиним способом правильно ідентифікувати елемент техніки або виконати операцію.

Військові інструкції мають типові ознаки жанру інструктивного документа: адресованість фахівцям, які діють відповідно до командного ланцюга; чітка ієрархічна структура (розділи, пункти, підпункти); формалізований стиль викладу; настановчий, імперативний характер мовлення; висока частотність використання абревіатур і скорочень; опора на усталену термінологію, стандартизовані формули; наявність нумерованих структурних елементів; обмежений синтаксис (прості та складносурядні речення, переважно без підрядних конструкцій) [14].

Військові інструкції зазвичай мають уніфіковану структуру, яка регулюється внутрішніми стандартами або загальними вимогами до службових документів [18]. Їхній формат в основному включає: заголовок (найменування документа, тема, код/номер, дата); вступну частину (сфера застосування, призначення); основну частину, яка складається з: а) загальних положень; б) послідовності дій; в) вимог до безпеки; г) опису механізмів, обладнання; д) умов

виконання;є) вказівок щодо контролю, обліку тощо; заключні положення (відповідальність, терміни дії, оновлення).

Призначення інструкцій з експлуатації військової техніки полягає в тому, щоб забезпечити: правильність використання техніки; збереження її працездатності; безпеку особового складу; уніфіковані правила експлуатації у підрозділах; підготовку фахівців до роботи з конкретними зразками техніки [37].

З комунікативно-прагматичної точки зору військові інструкції виконують такі функції: регулятивну — чітко визначають дії, які слід виконувати; вона передбачає не лише покрокове описання операцій, але й встановлення пріоритетів, послідовності дій, алгоритмів прийняття рішень у різних умовах; інформативну — повідомляють про призначення, структуру, умови застосування військових об'єктів. Інформативна функція передбачає надання як загальних, так і специфічних даних, включаючи характеристики техніки, принципи її експлуатації, особливості тактичного використання та обмеження, що дозволяє військовослужбовцям приймати обґрунтовані рішення в процесі виконання завдань [14]; контрольну — слугують базою для перевірки правильності дій особового складу. Контрольна функція забезпечує стандартизовану оцінку виконання завдань, дозволяє виявляти помилки на ранньому етапі та оперативно вносити корективи; облікову — фіксують дії, які повинні бути виконані в конкретний час або за певних умов [16]. Облікова функція передбачає документування операцій, використаних ресурсів, витрат часу та матеріалів, що дозволяє аналізувати ефективність виконання завдань та планувати майбутні операції з урахуванням отриманого досвіду [36].

Крім цих основних функцій, військові інструкції можуть виконувати навчально-методичну функцію, спрямовану на формування професійних навичок і підвищення рівня компетентності особового складу. Через чітку структуру та

послідовність викладу інструкції стають ефективним інструментом навчання, особливо у складних або кризових умовах [18].

У сучасних умовах ведення бойових дій функції військових інструкцій з експлуатації військової техніки набувають ще більш комплексного характеру, поєднуючи регуляцію, інформування, контроль та навчання у межах єдиної комунікативної системи, що забезпечує оперативну взаємодію між підрозділами та безпеку виконання завдань.

У військовому контексті особливо важливо не лише передати інформацію, а забезпечити її тлумачення без двозначностей. Як показує дослідження І. Серебрянської, військова лінгвістика має сприяти створенню уніфікованої мовної системи, де військовослужбовці використовують стандартизовані мовні засоби, що зменшують ризик помилкового розуміння команд або інструкцій [43]. В цьому плані військові інструкції, що створюються згідно з чіткими мовними нормами, набувають особливої ваги як інструмент комунікації, де кожне слово має бути виваженим та однозначним.

Отже, можемо зробити такі висновки, що інструкції з експлуатації військової техніки — це високостандартизовані технічні документи, що мають складну структуру та насиченість фаховою термінологією і скороченнями. Їх лінгвістична організація спрямована на забезпечення максимальної точності, алгоритмічності та безпечності виконання операцій.

Логічним продовженням аналізу є дослідження ролі скорочень та аббревіатур, оскільки саме вони становлять ключовий компонент мовної організації військових інструкцій. Надалі розглянемо аббревіатури як важливу частину структури технічних текстів та їх функціонування у фаховому військово-технічному дискурсі.

1.2. Аббревіатури як елемент структури технічних текстів

Перші аббревіатури в англійській письмовій мові з'явилися як спосіб заощадити місце на папері та полегшити сприйняття тексту. Спочатку вони мали вигляд графічних знаків або символів, зрозумілих лише вузькому колу людей. З розвитком мови та поширенням аббревіатур у науковій і діловій сферах постала потреба у стандартизації, адже не існувало єдиних правил: коли потрібно ставити крапку між скороченими словами, а коли ні. Це спричиняло неоднозначність і плутанину, особливо в текстах, де вимагалася точність — наприклад, у наукових роботах чи офіційних документах. Відсутність узгодженої системи скорочень ускладнювала навчання та адаптацію нових користувачів мови, оскільки кожен автор застосовував власні принципи скорочення.

У давні часи в Греції та Римі все ще практикувалося скорочення слів до однієї літери, однак з часом така традиція втратила свою актуальність. У середньовіччі римські аббревіатури та латинські літери вживалися переважно в написах і на монетах, а згодом з'явилися й у рукописах — особливо в XI столітті — та зберігалися в письмі аж до XVI століття.

У США в 1830-х роках, починаючи з Бостона, на тлі розвитку філології та лінгвістики у британських наукових колах, тенденція до мовної економії ставала дедалі поширенішою. Наприклад, відомою стала аббревіатура «Інклінги», пов'язана з «батьком сучасної етимології» Дж. Р. Р. Толкіном, його другом К. С. Льюїсом та іншими членами оксфордського літературного гуртка. Приблизно в той самий час у Бостоні розпочалося тріумфальне поширення слова «ОК», яке й досі зберігає свою популярність [4].

Після Другої світової війни британці значно скоротили використання крапок і розділових знаків у напівофіційних текстах, тоді як американці, навпаки,

продовжували дотримуватися традиційних норм пунктуації й підтримують їх більш послідовно, ніж британці.

У військових інструкціях, наказах та повідомленнях абрєвіатури використовуються для швидкої і чіткої передачі команд та інформації. Абрєвіатури типу «ППО» (протиповітряна оборона) або «РЛС» (радіолокаційна станція) дозволяють уникнути надмірного розгорнутого опису і забезпечують однозначне розуміння серед військовослужбовців. Крім того, стандартизовані абрєвіатури зменшують ризик помилок, що може мати критичне значення у бойових умовах або під час виконання складних технічних операцій [3].

Поняття «абрєвіатура» має кілька інтерпретацій у працях українських лінгвістів. Так, Н. Клименко визначає абрєвіацію як спосіб словотворення, що ґрунтується на скороченні словосполучення до однієї лексеми, утвореної з початкових літер або складів його компонентів [25]. Учена наголошує, що абрєвіація є результатом внутрішньомовної тенденції до компресії інформації, коли форма мовного знака зменшується без втрати змісту. Подібного підходу дотримується й М. Кочерган, який трактує абрєвіатуру як результат процесу компресії мовного матеріалу, що має словотвірну природу і відображає закономірності економії мовних ресурсів [28].

У працях С. Баранової та А. Юркової дослідниці зазначають, що абрєвіатура утворюється на основі поєднання елементів кількох слів, переважно початкових літер або складів (*ООН, НАТО, МОУ*) [2]. Такий підхід дозволяє вважати абрєвіатуру самостійною словотвірною одиницею, тоді як скорочення належить радше до графічних способів відтворення повної форми слова.

А. Івченко розглядає абрєвіатуру як лексему, що має ознаки словотвору, семантичної цілісності та граматичної оформленості [20]. Дослідник підкреслює, що такі одиниці функціонують нарівні з повнозначними словами, мають власні парадигми та морфологічну стабільність. Це твердження є особливо важливим

для технічних і військових текстів, у яких аббревіатури виступають повноцінними термінами.

У роботі А. Кукаріної наголошується, що процес аббревіації є одним із найпродуктивніших шляхів словотворення в сучасній мові, оскільки він відображає прагнення мовців до оптимізації комунікації [30]. Авторка підкреслює, що такі одиниці часто набувають статусу термінів у спеціальних сферах – зокрема у військовій, де скорочені форми допомагають швидко кодувати складні поняття та назви технічних об'єктів.

Узагальнюючи наведені підходи, можна зробити висновок, що більшість дослідників трактують аббревіатуру як результат словотворчого процесу, спрямованого на компресію інформації та економію мовних засобів. У межах нашого дослідження під аббревіатурою розуміємо структурно цілісну мовну одиницю, утворену з елементів кількох слів і здатну виконувати повноцінні функції в тексті.

Функціонування аббревіатур у технічних текстах, зокрема військових інструкціях, визначається низкою лінгвістичних, когнітивних та комунікативних факторів [65]. Як зазначають С. Баранова та А. Юркова, у науково-технічній і військово-технічній сфері аббревіатури виконують не лише роль засобів економії мовних ресурсів, а й виступають елементом професійного коду, що дозволяє фахівцям ефективно орієнтуватися у великому обсязі інформації, скорочує час на сприйняття складних термінів та забезпечує стандартизацію комунікації [2].

Комунікативна функція аббревіатур, на думку М. Кочергана, полягає у спрощенні обміну інформацією між фахівцями та скороченні часу на кодування й декодування повідомлень. У військових документах, зокрема інструкціях з експлуатації техніки, часто застосовуються стандартизовані аббревіатури, зрозумілі всім адресатам: GPS (Global Positioning System), UAV (Unmanned Aerial Vehicle), AFCS (Automatic Flight Control System), МСУ (модуль системи

управління) [28]. А. Івченко підкреслює, що комунікативна функція сприяє уніфікації термінології у межах професійної спільноти, усуває двозначності та помилки в тлумаченні й формує професійний дискурс, де аббревіатури виконують роль «коду», що демонструє належність до певного рівня компетентності [20].

Когнітивна функція, як зазначає А. Кукаріна, проявляється у відображенні способів мислення професійної спільноти. Військові тексти мають чітку структурованість і стандартизовану лексику, тому використання аббревіатур сприяє швидкій ідентифікації понять у межах системи знань. Кожна аббревіатура, наприклад IFF (Identification Friend or Foe), репрезентує цілий комплекс дій та технологій. Аббревіатури зменшують когнітивне навантаження, оскільки фахівці працюють із компактними одиницями, що полегшує аналіз інформації, запам'ятовування та відтворення дій у бойових чи навчальних ситуаціях [30].

Прагматична функція визначає соціальну та професійну належність мовця. Як відзначає О. Клименко, використання специфічних аббревіатур (ATGM, SAM, MBT) сигналізує про приналежність до певного військово-технічного кола та формує відчуття професійної спільноти. Вона підтримує дисципліну і стандартизацію комунікації у військових інструкціях, забезпечуючи правильне застосування термінів та зниження ризику помилок [26].

Текстоорганізувальна функція полягає у забезпеченні компактності структури документа і уникненні надмірного повторення довгих номінацій. Як підкреслює С. Кісіль, при першому вживанні зазначається повна форма терміна, а надалі використовується лише аббревіатура (наприклад, automatic flight control system — AFCS). Це підвищує читабельність, робить текст логічно структурованим і сприяє ефективній комунікації у стресових чи бойових умовах [24].

Інформативна функція забезпечує точність і стабільність термінів незалежно від мови перекладу. А. Кукаріна зазначає, що міжнародно усталені

абревіатури (GPS, UAV, ATGM) часто не перекладаються, що відображає інтернаціональний характер військової терміносистеми та ставить завдання перед перекладачем щодо правильного тлумачення скорочень у контексті [30].

Таким чином, як зазначають дослідники, абревіатури у військових інструкціях одночасно виконують комунікативну, когнітивну, прагматичну, текстоорганізувальну та інформативну функції, забезпечуючи ефективну взаємодію фахівців, стандартизацію термінології та точність виконання завдань у професійному дискурсі.

Абревіатури є невід'ємною частиною технічних текстів, зокрема інструкцій з експлуатації військової техніки [36]. Вони виконують багатофункціональні ролі: економію мовних засобів, підвищення когнітивної доступності інформації, стандартизацію термінів та оперативність комунікації. В умовах військового дискурсу абревіатури допомагають передавати інформацію швидко та ефективно, при цьому забезпечуючи однозначне розуміння термінів і скорочуючи обсяг тексту.

Для системного аналізу абревіатур у сучасних дослідженнях пропонується розглядати їх класифікацію за кількома основними критеріями: структурним, формотворчим, фонетичним та функціональним. Такий комплексний підхід дозволяє оцінювати як механізми утворення абревіатур, так і їхню роль у комунікації та перекладі.

Структурна класифікація абревіатур визначає тип абревіатури залежно від того, як елементи словосполучення об'єднуються у нову мовну одиницю. Вона є базовою для аналізу спеціалізованих текстів, адже дозволяє відстежувати закономірності скорочення, стандартизації та адаптації абревіатур.

Сучасні дослідження структурної класифікації абревіатур проводили С.Баранова та А. Юркова, які підкреслюють практичну важливість розмежування ініціальних, складових та комбінованих абревіатур у науково-технічних та

спеціалізованих текстах, які наголошують на важливості структурної класифікації для локалізації інструкцій і термінології [2].

За структурою аббревіатури поділяються на три основні типи: ініціальні, складові та комбіновані.

Ініціальні аббревіатури утворюються з початкових літер слів у словосполученні й широко використовуються у військових та технічних текстах для швидкої передачі інформації та стандартизації термінів (ЗСУ, ППО, НГУ). Завдяки компактності вони забезпечують економію письма та однозначне ідентифікування підрозділів, технічних засобів і структур у документах, інструкціях і наказах.

Складові аббревіатури формуються з початкових складів слів і вирізняються зручністю для усного мовлення, що робить їх ефективними в оперативній комунікації у військових структурах (воєнком, техчастина) [2]. Вони дозволяють швидко передавати складні терміни, зберігаючи зрозумілість і полегшуючи командну взаємодію.

Комбіновані аббревіатури поєднують літерні та складові елементи, поєднуючи компактність з високим рівнем зрозумілості (НДІ комплекс, держкомпідприємство) [2]. Вони зменшують ризик неоднозначності й водночас зберігають зв'язок із повною формою, що важливо для правильного тлумачення та перекладу.

Структурна класифікація аббревіатур дозволяє систематизувати способи їх утворення та прогнозувати фонетичні й морфологічні зміни, які виникають у процесі функціонування у фахових текстах. Такий підхід забезпечує узгодженість терміносистеми та підвищує ефективність комунікації в технічних і військових документах.

Р. Микульчик пропонує класифікувати аббревіатури за способом формування, що дозволяє визначити механізм їхнього створення та простежити

закономірності трансформації мовних одиниць у спеціалізованих текстах. Основними формотворчими типами є буквові, складові та комбіновані аббревіатури [33].

Буквові аббревіатури утворюються з початкових літер слів і вирізняються компактністю та високою стандартизованістю. Вони забезпечують однозначне ідентифікування термінів у військових і технічних документах, де важлива точність та економія простору (наприклад, ВМС).

Складові аббревіатури формуються з початкових складів слів і є зручними для усного мовлення (спецгрупа, техвідділ). Завдяки фонетичній цілісності вони швидко сприймаються й активно використовуються в оперативній комунікації у військових підрозділах.

Комбіновані аббревіатури поєднують літерні та складові елементи, зберігаючи водночас компактність і зрозумілість терміна (НДІ комплекс). Така форма характерна для технічних і адміністративних текстів, де важлива точність позначень і зручність використання.

Дослідники М. Черник та А. Єременко підкреслюють, що аналіз формотворчих механізмів аббревіатур дозволяє виявляти закономірності їхньої трансформації з буквових форм у словесні та комбіновані, що підвищує їхню адаптивність у дискурсі і сприяє кращому сприйняттю у текстах та усній мові [56]. Це дослідження є особливо актуальним для військової термінології, де правильне та швидке розпізнавання аббревіатур має критичне значення для виконання службових завдань і стандартизації комунікації.

Таким чином, класифікація за способом формування не лише систематизує аббревіатури, а й дозволяє прогнозувати їхню трансформацію та адаптацію у різних комунікативних середовищах, що є важливим для стандартизації термінів і підготовки навчальних та службових матеріалів.

Дослідник А. Тур досліджував класифікацію аббревіатур за способом вимови, яка зосереджується на тому, як аббревіатури реалізуються в усному мовленні та яким чином сприймаються адресатом [52]. Такий підхід дозволяє оцінити не лише фонетичну структуру аббревіатур, а й їхню комунікативну ефективність у різних контекстах. Відомо три основні типи аббревіатур за способом вимови: літерні або алфавітні аббревіатури, звукові або словесні аббревіатури та комбіновані аббревіатури.

Дослідниця Р. Синиця пропонує класифікувати аббревіатури таким чином [45]:

1. За способом творення: ініціальні аббревіатури (*GDP, WTO*); складові аббревіатури (*Brexit < British + exit*); комбіновані (літерно-цифрові та літерно-словесні: *G7, 4G*); акроніми (*UNICEF, OPEC*).

2. За семантичною прозорістю: мотивовані (коли компонентний склад зберігається у свідомості носія — *EU, USA*); демотивовані (коли аббревіатура сприймається як цілісне слово без розгорнутої форми — *laser, radar*).

3. За функціонально-стилістичним статусом (офіційно-ділові, публіцистичні, жаргонні).

Дослідниця М. Скребкова пропонує один із найцікавіших підходів до класифікації аббревіатур, заснований не лише на структурних, а й на функціонально-галузевих характеристиках [46].

М. Скребкова аналізує аббревіатури, що функціонують в англійськомовних комп'ютерних текстах, однак розроблена нею типологія є універсальною і може бути застосована до будь-яких технічних сфер, включно з військово-технічним. Дослідниця наголошує, що сучасний науково-технічний розвиток породив велику кількість скорочених одиниць, але не всі вони мають однаковий статус у мові. Значення аббревіатур змінюється залежно від того, наскільки вони усталені у терміносистемі певної галузі. Тому, на її думку, аббревіатури доцільно розглядати

не лише як структурні одиниці словотвору, а як динамічні елементи термінологічних систем, що можуть поширюватися або, навпаки, залишатися локальними, вузькоспеціальними.

У своїй роботі дослідниця пропонує класифікацію, яка ґрунтується на ступені спеціалізованості та закріпленості аббревіатур у галузевій термінології. На цій основі вона виділяє три основні групи: загальноживані аббревіатури, термінологічні аббревіатури та тимчасові або контекстуально зумовлені аббревіатури.

Запропонована М. Скребковою класифікація виявляється особливо цінною для аналізу військово-технічних текстів. По-перше, вона демонструє, що аббревіатури розрізняються не лише за структурою, а й за рівнем усталеності: одні входять до міжнародних стандартів (наприклад, *AC*, *DC*, *GPS*), інші ж є внутрішньовійськовими кодами, що зрозумілі тільки фахівцям конкретного підрозділу чи системи. По-друге, у військових інструкціях трапляється значна кількість контекстуальних скорочень, особливо в електротехнічних схемах, технічних описах та блок-схемах роботи обладнання. Вони можуть бути зрозумілі лише в межах одного документа, що підкреслює потребу у спеціалізованих словниках позначень у кожному технічному керівництві.

Отже, аббревіатура у сучасній лінгвістиці постає як структурно й семантично цілісна мовна одиниця, утворена шляхом компресії словосполучення до компактної форми, яка виконує повноцінні функції в комунікації. Узагальнюючи підходи Н. Клименко, М. Кочергана, С. Баранової, А. Юркової, А. Івченка, А. Кукаріної, Р. Синиці та М. Скребкової, можна визначити кілька ключових ознак аббревіатури: компресивність, структурна цілісність, здатність до граматичного оформлення, функціональна самостійність і високий ступінь стандартизації у спеціалізованих сферах — передусім військовій та технічній. Дослідники підкреслюють, що аббревіатури не лише економлять мовний матеріал, а й

виконують комунікативну, когнітивну, прагматичну, текстоорганізувальну та інформативну функції, формуючи професійний код, який забезпечує ефективність передачі складної інформації.

Аналіз класифікацій абревіатур свідчить про багатовимірність цього явища: у науковій традиції вони розмежовуються за структурою, способом творення, фонетичною реалізацією, семантичною прозорістю, функціонально-стилістичними властивостями, а також ступенем термінологічної закріпленості. Серед них найбільш поширеними є структурна (ініціальні, складові, комбіновані), формотворча (буквові, складові, комбіновані), фонетична (літерні, звукові, комбіновані) та семантична (мотивовані, демотивовані) класифікації, що комплексно описують будову та функціонування скорочених одиниць у технічних текстах.

У межах даного дослідження як базову обрано структурну класифікацію, оскільки саме вона найбільш адекватно відображає принципи творення та функціонування абревіатур у військово-технічних інструкціях. Вона дозволяє виокремити три провідні типи — ініціальні, складові та комбіновані абревіатури, — що забезпечує системний аналіз їхньої ролі, стандартизації та закономірностей уживання в спеціалізованому дискурсі. Застосування структурного підходу є найбільш продуктивним для подальшої інтерпретації абревіатур у практичному розділі, адже він забезпечує чіткість опису, порівнюваність даних і можливість формулювання перекладацьких рекомендацій.

1.3. Скорочення у технічних текстах: особливості функціонування

Перші скорочення в англійській мові з'явилися в письмовій формі. Спочатку вони мали вигляд графічних позначень, а згодом частина з них набула

статусу лексичних одиниць, адже спрощення складних мовних форм є природним і неминучим процесом. Вимова скорочень за назвами літер і поступове перетворення їх на стійкі слова стало одним із перших шляхів формування скорочень в англійській мові. Цей процес відображає логіку розвитку мови, яка прагне до спрощення висловлювань і водночас збереження змістової точності для ефективного спілкування [44].

Тексти інструкцій з експлуатації військової техніки характеризуються високою насиченістю скорочень [48]. Їх використання зумовлене кількома чинниками. По-перше, скорочення забезпечують мовну економію, дозволяючи уникати повторення довгих технічних термінів і спрощуючи сприйняття тексту. По-друге, вони сприяють стандартизації викладу й забезпечують однакове розуміння інформації великим колом користувачів. По-третє, скорочення підвищують оперативність сприйняття, що особливо важливо для інструкцій, які містять дії в критичних ситуаціях та алгоритми роботи обладнання.

Можемо стверджувати, що скорочення у текстах інструкцій є не просто засобом економії мовних ресурсів, а виконують багатофункціональну роль: вони забезпечують структурованість інформації, спрощують її сприйняття, сприяють стандартизації та оперативності передачі знань. З огляду на це, вивчення функцій та класифікації скорочень у військових інструкціях є важливим для аналізу їх лексичних і комунікативних особливостей, а також для визначення оптимальних стратегій перекладу таких текстів на інші мови.

У мовознавстві термін *скорочення* трактується по-різному, однак більшість дослідників погоджується, що це процес і результат усічення мовної форми при збереженні її семантичної повноти. Скорочення виступає важливим інструментом оптимізації комунікації, оскільки дозволяє передавати інформацію стисло, не втрачаючи її значення, що особливо важливо у спеціалізованих текстах, таких як технічні чи військові інструкції [41].

Так, дослідниці С. Баранова та А. Юркова визначають скорочення як усічену форму слова або словосполучення, яка вживається в певних умовах комунікації замість повної форми. За їхніми словами, скорочення є не лише економією мовних ресурсів, а й засобом забезпечення однозначності й стандартизованості термінів у професійному мовленні [2]. Наприклад, у військових інструкціях словосполучення *система протиповітряної оборони* часто подається у скороченій формі *ППО*, що дозволяє заощадити простір тексту та полегшити його сприйняття.

Подібної думки дотримуються Ю. Гайденко та О. Сергеева, які підкреслюють, що скорочення є проявом мовної економії, покликаним оптимізувати комунікативний процес без втрати змісту [11]. Вони зазначають, що у технічних текстах скорочення забезпечують швидке розпізнавання термінів та підвищують ефективність обміну інформацією серед спеціалістів однієї галузі.

Г. Сидорук, у міжмовному дослідженні функціонування складноскорочених слів, уточнює, що скорочення не лише зменшує обсяг тексту, але й формує окремі типи лексем, здатних функціонувати як повноцінні одиниці мовлення [44]. Це означає, що скорочені форми можуть використовуватися як самостійні одиниці, що зберігають семантичну автономність і здатність до включення у нові словосполучення чи конструкції.

Деякі науковці, зокрема Д. Лісовенко [31], наголошують на важливості скорочень у технічному та науковому мовленні, оскільки вони виконують функцію стандартизації та уніфікації термінології, що значно підвищує точність і компактність фахових текстів. Скорочення дозволяють підтримувати єдиний термінологічний стандарт у документації, що особливо актуально у військових інструкціях та технічних посібниках, де помилка або неоднозначність може мати критичні наслідки.

Виходячи з аналізу наукових джерел, скорочення можна визначити як усічену графічну або лексичну форму слова чи словосполучення, яка забезпечує економію мовних засобів, зберігаючи семантичну та комунікативну повноту, сприяє стандартизації термінів, підвищує оперативність обміну інформацією та може функціонувати як самостійна лексична одиниця у фаховому тексті.

Дослідження функціонального аспекту скорочень посідає важливе місце у працях сучасних лінгвістів, оскільки саме через функції скорочень можна зрозуміти їх роль у структурі тексту та в комунікативному процесі. Скорочення не обмежуються лише скороченням обсягу тексту; вони виконують низку різнопланових функцій, що забезпечують ефективність і точність професійного спілкування [27].

На думку Ю. Керпетенко та О. Щербина [22] провідною є функція мовної економії. Скорочення дозволяють уникати надлишковості при багаторазовому повторенні спеціальних термінів, що особливо важливо у документах, насичених технічними назвами та показниками. Наприклад, у військових інструкціях назва *зенітно-ракетний комплекс* часто скорочується до *ЗРК*, що значно полегшує сприйняття тексту та зменшує його обсяг без втрати інформації.

Ю. Гайденок та О. Сергеева [11] виокремлюють також когнітивну функцію скорочень, яка полягає у швидкому впізнаванні скорочених одиниць фахівцями певної галузі. Скорочення стають своєрідними "мнемотехнічними знаками", що дозволяють читачеві миттєво ідентифікувати об'єкт чи процес, не витрачаючи час на розшифрування повної форми терміна. Це особливо важливо в умовах обмеженого часу або при роботі з великими обсягами технічної документації.

С. Баранова [2] додає інформаційно-комунікативну функцію, підкреслюючи, що скорочення спрощують передачу великих обсягів технічної інформації у лаконічній формі. У таких випадках скорочення виступають як засіб ефективно організації інформації: вони дозволяють передавати детальні дані без

перевантаження тексту, що підвищує його читабельність і забезпечує більш зрозумілу структуру документа.

Крім того, у військових документах виділяють прагматичну функцію скорочень. Вона полягає у здатності скорочень виступати засобом кодування інформації, що підвищує ефективність комунікації в умовах обмеженого часу, а іноді й конфіденційності даних. Наприклад, умовні скорочення або цифрові позначення технічних параметрів дозволяють фахівцям швидко орієнтуватися в документах, не розкриваючи детальної інформації стороннім особам.

Слід зазначити, що наведені функції тісно взаємопов'язані. Так, економія мови сприяє підвищенню когнітивної сприйнятливості тексту, інформаційно-комунікативна функція забезпечує структурованість і зрозумілість, а прагматична функція додає додатковий рівень контролю і точності комунікації.

Таким чином, скорочення у військових інструкціях виконують багатофункціональну роль: вони не лише зменшують обсяг тексту, а й забезпечують його структурованість, однозначність, професійну зрозумілість та ефективність комунікації. Врахування цих функцій є важливим не лише для аналізу текстів, але й для розробки стратегій перекладу та адаптації інструкцій для інших мов, де відтворення скорочених форм може вимагати додаткових лінгвістичних рішень.

Врахування функцій скорочень дозволяє не лише зрозуміти їх роль у тексті, але й визначити закономірності їхньої побудови та класифікації [56]. Адже різні функції передбачають різні способи утворення скорочень: економія мови та прагматична ціль часто реалізуються через ініціальні та графічні скорочення, тоді як когнітивна та інформаційно-комунікативна функції реалізуються через лексичні або складноскорочені слова. Тому систематизація скорочень є логічним продовженням аналізу їхніх функцій і дозволяє створити чітку структуру для подальшого дослідження військових текстів.

Як було зазначено, скорочення у військових інструкціях виконують багатофункціональну роль: вони забезпечують економію мовних засобів, структурованість тексту, однозначність та ефективність комунікації. Врахування цих функцій дозволяє визначити закономірності їхньої побудови та типологію, що, у свою чергу, є основою для класифікації скорочень у військових текстах.

Питання класифікації скорочень є надзвичайно важливим, оскільки різні типи скорочень мають різні функції, різний ступінь лексикалізованості та різні правила використання в тексті. Класифікації скорочень досліджували сучасні українські дослідники, зокрема Ю. Гайденко, О. Сергеева, С. Баранова, А. Юркова, Є. Степанова, Л. Кислюк, М. Черник, А. Єременко, О. Пономаренко, Н. Шумарова, Г. Мірошніченко та О. Клименко.

Систематизація цих підходів дозволяє сформулювати комплексне розуміння структури та функцій скорочень у технічному дискурсі та обґрунтувати вибір класифікації, яка є найбільш придатною для нашого дослідження перекладу військових інструкцій.

У лінгвістиці існує кілька підходів до класифікації скорочень: формальний (морфологічний); структурнословотвірний; функціональний; семантичний; комунікативний; когнітивний; жанрово-текстовий.

Отже, розглянемо найважливіші сучасні українські класифікації українських дослідників.

Одним із найпоширеніших підходів до класифікації скорочень є поділ за формальною ознакою. Ю. Гайденко та О. Сергеева пропонують виділяти два основні типи: лесичні скорочення та графічні скорочення [11].

Лесичні скорочення — це скорочені одиниці, що вимовляються і пишуться як слова. Прикладами можуть слугувати такі терміни, як *завкаф* (завідувач кафедри), *медчастина* (медична частина). Ці скорочення інтегруються у мовлення і можуть функціонувати самостійно у тексті. Ю. Гайденко підкреслює, що

лексичні скорочення «є продуктом словотвірної компресії, що веде до формування нових лексем».

Графічні скорочення — це форми, що уживаються переважно у письмовому мовленні, але не мають стабільної фонетичної реалізації у мовленні. Серед прикладів: *м.* (метр), *р-н* (район), *обл.* (область). Графічні скорочення виконують переважно економічну і структурну функцію, забезпечуючи стислий запис інформації. О. Сергеева уточнює, що графічні скорочення виконують «суто документотворчу функцію, забезпечуючи компактність та стандартизованість тексту».

Варто зазначити, що цей поділ є базовим і широко застосовується у практичній термінології, зокрема у військових інструкціях, де різні види скорочень співіснують у межах одного тексту для забезпечення економії простору та оперативності передачі інформації.

Інший підхід до класифікації скорочень ґрунтується на словотвірному принципі. С. Баранова та А. Юркова [2] пропонують трирівневу класифікацію, що дозволяє деталізувати структурні відмінності скорочених одиниць: усічені слова, складноскорочені слова та комбіновані скорочення.

Усічені слова — це скорочення, що утворюються шляхом відсікання кінцевих або початкових частин слова, зберігаючи при цьому впізнавану основу. Наприклад: *декан*, *проф.*. Усічені слова зазвичай легко впізнаються та відтворюються у мовленні.

Складноскорочені слова — це скорочення, утворені шляхом поєднання частин двох або більше слів. Наприклад: *воєнкомат* (військовий комісаріат), *завуч* (заступник учителя з навчальної роботи). Такі форми є лексично автономними і часто входять до активного словникового складу професійної мови.

Комбіновані скорочення — це форми, які поєднують усічені слова та ініціальні елементи. Наприклад: *н.-д. інститут* (науково-дослідний інститут),

держкомпідприємство (державне комерційне підприємство). Вони характерні для офіційно-ділового та технічного стилів, де поєднуються функції економії та стандартизації.

Таке систематичне розмежування дозволяє більш точно аналізувати специфіку скорочень у текстах військових інструкцій і визначати, які форми частіше використовуються в певних контекстах, а також їх вплив на читабельність та зрозумілість тексту.

Є. Степанов та Л. Кислюк [23] пропонують розглядати скорочення як результат словотвірної компресії. У цьому підході скорочення утворюються шляхом поєднання морфемних елементів різних слів, що дає змогу формувати нові лексеми. Такий підхід дозволяє простежити процес переходу скорочень із категорії графічних у лексичні, що особливо характерно для військової термінології. Прикладами можуть слугувати: *артдивізіон*, *техвідділ*, *спецгрупа*. Перевага цього підходу полягає у можливості аналізувати динаміку розвитку мови та інтеграцію скорочень у професійний словниковий запас. Він також дає змогу передбачити, які скорочення можуть увійти до активного словникового складу майбутніх військових інструкцій.

Функціональний підхід до класифікації скорочень тісно пов'язаний із розглянутими раніше функціями. І. Карамішева пропонує виділяти скорочення залежно від їхньої ролі у комунікації: ініціальні скорочення, складноскорочені слова та графічні скорочення [55].

Дослідниця О. Пономаренко пропонує класифікацію скорочень, що ґрунтується на критеріях семантичної прозорості. На думку дослідниці, ступінь прозорості скорочення — тобто рівень співвіднесеності між скороченою формою та її повною розгорнутою структурою — є ключовим чинником, який визначає легкість інтерпретації, можливість інтеграції скорочення у професійний дискурс і потенційну лексикалізацію [38].

О. Пономаренко виокремлює три основні групи скорочень:

Прозорі скорочення — це скорочення, в яких зв'язок з повною формою залишається очевидним і легко відтворюваним. До таких належать, наприклад: техпідтримка (технічна підтримка), телеком (телекомунікації). Ці одиниці зберігають чітку мотивацію, що дозволяє адресату швидко реконструювати зміст. Частково прозорі скорочення позначають форми, які зберігають певний зв'язок із вихідним словосполученням, однак для їх розпізнання необхідні певні професійні знання. Наприклад: диспункт, інформцентр, медрота. Для нефахівця значення таких скорочень не завжди очевидне. Непрозорі (лексикалізовані) скорочення втратили семантичний зв'язок з повною формою і сприймаються як окремі слова, наприклад: загс, лазер, радар, дрон [38].

Підхід О. Пономаренко є важливим тим, що дозволяє простежити динаміку інтеграції скорочень у професійний лексикон, а також пояснити, чому деякі типи скорочень (особливо військові) стають загальноживаними.

Дослідниця Н. Шумарової пропонує класифікацію, що ґрунтується на жанрово-текстовому принципі. Н. Шумарова виходить з того, що скорочення у технічних документах виконують різні функції залежно від типу документа, тому класифікувати їх слід не лише за формою, а й за типом тексту, у якому вони функціонують [60].

На цій основі виокремлюються чотири групи скорочень: документаційні скорочення, інструктивні скорочення, стандартизовані технічні скорочення та скорочення-ідентифікатори.

Документаційні скорочення характерні для технічних паспортів, формулярів, креслень, техпроектів: шт., рис., техумова, ТТХ (тактико-технічні характеристики). Ці одиниці забезпечують структурованість технічної документації. Інструктивні скорочення вживаються у текстах інструкцій, алгоритмах дій, операційних процедурах: увімк., вимк., перев., регл. Вони мають

безпосередню прагматичну функцію — позначають дію. Стандартизовані технічні скорочення — це міжнародні або міжгалузеві стандартизовані найменування: АС, DC, Hz, RPM, Nm. У військовій техніці такі скорочення становлять основну групу технічних позначень. Скорочення-ідентифікатори серій і моделей позначають моделі бойового озброєння, техніки або модифікацій: S-300, F-35, Mk-84 [60]. У військових інструкціях ця група надзвичайно велика та виконує також кодову функцію. Перевага підходу Н. Шумарової — у тому, що він дає змогу врахувати жанрову специфіку військових документів, де кожен тип скорочення має свою окрему функцію у структурі тексту.

Г. Мірошниченко пропонує класифікацію скорочень на основі когнітивного принципу, тобто аналізує скорочення з точки зору їхньої ролі у формуванні професійної картини світу та обробці інформації.

Когнітивні редукції — це скорочення, що виникають шляхом «стискання» багатокomпонентних найменувань: інформцентр, наказом. Вони виконують роль концептуальних ярликів. Мнемонічні скорочення служать для полегшення запам'ятовування термінів: ЗСУ, НГУ, ППО, ТРК. Коротка форма зручна для оперативного використання. Кодовані скорочення виконують роль шифрів, індексів, маркерів: БПЛА, КПП, ПНБ, КШМ. У військовій документації саме такі скорочення є найчисельнішими [34]. Г. Мірошниченко показує, що скорочення — це елементи професійного мислення, а не просто «усічені слова».

О. Клименко досліджує скорочення у сучасній українській діловій та технічній мові та пропонує морфологічну класифікацію, яка детально описує структурну організацію скорочень: абсолютні скорочення, похідні скорочення та складні скорочення [26].

Абсолютні скорочення утворюються шляхом відсікання частини слова: р-н, обл., ст., тис. Характерні для текстів із високою частотою повторюваних термінів. Похідні скорочення мають морфологічно виражені елементи: виконком

(виконавчий комітет), експедвід (експедиційний відділ). Складні скорочення включають кілька елементів, поєднаних у скороченій формі: н.-д. центр, держкомпідприємство, тех.-експл. відділ.

Отже, скорочення в інструкціях з експлуатації військової техніки, постають як усічені графічні чи лексичні форми слів і словосполучень, що виникають унаслідок мовної (словотвірної або графічної) компресії при збереженні семантичної повноти. Узагальнюючи підходи С. Баранової, А. Юркової, Ю. Гайденко, О. Сергєєвої, Г. Сидорук, Д. Лісовенка та інших дослідників, скорочення мають наступні ключові ознаки: стислість, стандартизованість, здатність функціонувати як самостійні одиниці у фаховому мовленні, регулярність уживання та орієнтація на професійну аудиторію. У військових інструкціях вони виконують не лише роль засобу економії мовних ресурсів, а й забезпечують структурованість тексту, однозначність термінів, швидке впізнавання інформації фахівцями та оперативність обміну даними в умовах обмеженого часу.

Аналіз сучасних підходів до класифікації скорочень показує, що їх систематизують за низкою принципів: формальним (морфологічним), структурно-словотвірним, функціональним, семантичним, комунікативним, жанрово-текстовим і когнітивним. У цих рамках розмежовують усічені, складноскорочені, комбіновані, ініціальні, графічні, лексичні, прозорі й лексикалізовані скорочення, а також групи, пов'язані з типом документа чи характером професійного мислення. Водночас саме формальний (морфологічний) підхід, запропонований Ю. Гайденко та О. Сергєєвою, є найбільш придатним для системного аналізу скорочень у технічних текстах.

У межах нашого дослідження як базову обрано класифікацію Ю. Гайденко та О. Сергєєвої, яка поділяє скорочення на лексичні та графічні. Такий поділ дозволяє чітко розмежувати одиниці, що інтегрувалися у словниковий склад

фахового мовлення і форми, орієнтовані передусім на письмову фіксацію та економію простору в документах. Обрана класифікація забезпечує операційність опису, дає змогу пов'язати морфологічну будову скорочень з їхніми функціями у військових інструкціях та створює надійну основу для подальшого кількісного й якісного аналізу скорочень у технічних текстах.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ У ТЕКСТАХ ІНСТРУКЦІЙ З ЕКСПЛУАТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

2.1. Аналіз корпусу інструкцій з експлуатації військової техніки

Першим джерелом, на якому базується практичний аналіз у межах цього дослідження, є офіційна інструкція з експлуатації генераторної установки потужністю 60 кВт, видана Міністерством оборони США під назвою *Technical Manual TM 9-6115-753-10* [9]. Це об'ємний технічний документ, який належить до стандартів експлуатаційних керівництв армії США та використовується для навчання персоналу, забезпечення безпечної експлуатації обладнання та організації його технічного обслуговування. Інструкція має складну структуру, суворо регламентовану нормами технічної документації, і охоплює всі етапи роботи з військовою технікою: від ознайомлення з будовою та принципами функціонування агрегата до його діагностики, регламентного обслуговування й правил поведіння у надзвичайних ситуаціях.

Інструкція відкривається блоком загальної інформації, у якому визначено призначення техніки, основні технічні характеристики, загальні вимоги до експлуатації та порядок роботи з документом. У цьому розділі широко використовуються точні параметричні формулювання, наприклад: “Output voltage:

120/208 VAC”, “Frequency: 50/60 Hz”, “Rated power output: 60 kW”, “Ambient operating temperature: -25°F to $+120^{\circ}\text{F}$ ”. Такі одиниці демонструють технічну спрямованість лексики та її орієнтацію на професійного користувача.

У подальших розділах подаються вимоги безпеки та правила поведінки з технікою, які мають критичне значення для військової експлуатації обладнання. Ці частини документа виконують застережну та регулятивну функції: вони попереджають про можливі ризики у разі неправильного використання агрегата, інформують про небезпеки, пов’язані з високою напругою, гарячими поверхнями, рухомими елементами, паливом та мастильними матеріалами. Формулювання у цих розділах відзначаються категоричністю, чіткістю та імперативністю, що зумовлено необхідністю безумовного виконання вимог техніки безпеки. Текст наповнений спеціальною лексикою, яка позначає небезпечні умови, потенційні ризики, заборонені дії, а також процедурні елементи, спрямовані на зниження ймовірності аварійних ситуацій. Це підтверджується використанням стандартних попереджувальних формулювань: “Do not operate the generator indoors.”, “Disconnect battery before servicing.”, “High voltage can kill.”, “Avoid contact with hot engine surfaces.”

Структурно значна частина документа присвячена послідовним процедурам експлуатації — запуску, роботі в різних режимах та зупинці техніки. Ці фрагменти виконують інструктивну функцію й подаються у вигляді покрокових алгоритмів, побудованих на коротких, однозначних мовних конструкціях. Інструкція містить точні описи положення органів керування, порядку дій оператора, контролю параметрів та умов, за яких допускається подальший перехід до наступного етапу. Мовні характеристики цих розділів визначаються абсолютною лаконічністю, послідовністю і відсутністю двозначності. За структурою вони нагадують сценарій виконання дій, де кожен крок відокремлений, пронумерований і поданий у вигляді чіткої інструктивної

формули. Типовими є такі команди: “Set MASTER SWITCH to ON.”, “Check fuel level.”, “Press START for 5 seconds.”, “Allow engine to reach rated speed.”

Особливою є частина у військовій інструкції, присвячена регламентному технічному обслуговуванню, яка містить обов’язкові перевірки, періодичність виконання робіт та конкретні критерії оцінювання технічного стану обладнання. У цій частині широко використовується термінологія, пов’язана з технічними вузлами, елементами двигуна, електричною системою, системою охолодження, паливною системою та контрольно-вимірювальними приладами. Наприклад: “Oil filter housing”, “Battery charging alternator”, “Coolant overflow tank”, “Air intake assembly”. Інструкції надаються у стислому форматі таблиць, де кожен елемент техніки супроводжується описом нормального стану, ознаками відхилень і докладними рекомендаціями щодо обслуговування. У таблиці Operator PMCS містяться записи: “Item 12 — Check for loose or missing hardware.”, “Normal: No leaks. Abnormal: Fuel dripping from hose.” Характерною ознакою лексики є домінування спеціальних технічних назв вузлів і компонентів, точна фіксація параметрів і нормативних значень, а також максимально стандартизоване подання матеріалу, яке має зменшити ризик помилок під час роботи оператора.

Великий за обсягом фрагмент документа становлять схеми, технічні діаграми й електричні плани, що доповнюють текстову частину інструкції та забезпечують операторові можливість візуально орієнтуватися в конструкції обладнання. Ці матеріали виконують пізнавальну, орієнтаційну та аналітичну функції. Мова пояснювальних підписів до схем є максимально компактною, містить числові значення, стандартизовані технічні назви і логічні позначення. Одними з прикладів є “CB1 — Main circuit breaker”, “K3 — Fuel solenoid relay”, “TB2 — Terminal block”, “AC output lugs”. Важливим є те, що пояснювальні елементи в схемах повністю узгоджені зі структурою основного тексту, що забезпечує внутрішню цілісність документа.

Окремий розділ присвячено діагностиці несправностей, який має специфічну лінгвістичну організацію. Алгоритми подаються у формі структурованих логічних блоків, що імітують послідовність мислення технічного фахівця під час пошуку причин несправностей. Текст побудований за моделлю умовно-наслідкових операторів, де кожен крок залежить від результату попередньої перевірки. Лексика таких розділів насичена спеціальними технічними дієсловами, термінами, що позначають процеси вимірювання, регулювання, перевірки й оцінки параметрів. Це демонструють формулювання типу: “If engine fails to start, check battery voltage.”, “If voltage is below 24 VDC, recharge or replace battery.”, “If fault persists, proceed to Step 4.” Такий стиль відповідає інженерній природі документа і підкреслює його технічну спрямованість.

У цілому інструкція *TM 9-6115-753-10* являє собою цілісний, комплексний документ, що поєднує текстові, таблицяльні та графічні елементи. Його структура відображає логіку експлуатації військової техніки: від загального до конкретного, від опису обладнання — до детальних алгоритмів дій. Лексика документа є високоспеціалізованою, технічною, стандартизованою та орієнтованою на професійного користувача, що забезпечує точність і однозначність інструктивних повідомлень. Саме через свою структурну завершеність, технічну насиченість та репрезентативність військова інструкція *TM 9-6115-753-10* є повноцінним і надійним джерелом для проведення аналізу мовних одиниць у межах дослідження.

Другим документом, що становить основу для практичного дослідження, є офіційна інструкція *Technical Manual TM 10-3930-673-10* [8], присвячена експлуатації та обслуговуванню військового навантажувача типу ATLAS II, який використовується збройними силами США для транспортування вантажів, роботи зі складськими піддонами та забезпечення логістичних операцій у польових

умовах. Ця інструкція належить до категорії керівництв оператора рівня «-10», тобто містить повний комплекс відомостей, необхідних для безпечного керування, поточного обслуговування та виконання базових процедур технічної підтримки машини.

Документ вирізняється значним обсягом і детальністю викладу, що зумовлено складністю конструкції навантажувача та широкою сферою його застосування. На відміну від генераторних установок, керування навантажувачем передбачає більшу кількість рухомих механічних вузлів, гідравлічних систем, контрольних модулів та систем безпеки, що відображається у змісті та структурі документа. Інструкція побудована так, щоб забезпечити повну готовність оператора до виконання завдань у різних умовах — від складів і транспортних майданчиків до бойових зон, де техніка використовується підвищено інтенсивно.

Початкова частина інструкції виконує інформаційно-орієнтаційну функцію і містить загальні відомості про призначення навантажувача, його технічні можливості, функціональні характеристики та основні експлуатаційні обмеження. Тут описано вантажопідйомність, тип двигуна, характеристики трансмісії, гідравлічні можливості, радіус маневрування та інші ключові параметри. Лексика цього розділу відзначається високою точністю й спеціалізованістю: “Rated load capacity: 10,000 lb at 48 in load center”; “Hydraulic pump assembly”; “Diesel engine, 4-cycle, turbocharged”; “Service brake pressure must not fall below 1800 psi”., оскільки всі характеристики подаються в контексті технічних норм, сертифікаційних вимог та експлуатаційних стандартів.

Наступний великий блок присвячено питанням безпеки. З огляду на те, що ATLAS II є високопотужною та потенційно небезпечною технікою, розділ вимог безпеки займає значну частину документа. Текст використовує імперативні конструкції й стандартизовані попередження: “Do not operate forklift without properly fastening seat belt. Failure to do so may result in serious injury or death.”,

“Never lift loads exceeding rated capacity. Equipment damage may occur.”, “Keep hands clear of moving mast components.”. Тут детально описано випадки можливих аварійних ситуацій, умови експлуатації, які можуть бути небезпечними, поведінкові рекомендації, правила роботи з навантаженням, вимоги щодо утримання кабіни та органів керування, використання засобів захисту, а також правила дій при виникненні несправностей. Стилiстично цей розділ орієнтований на недвозначність і категоричність: інформація подається у формі чітких інструкцій, попереджень та рекомендацій, які не допускають подвійного трактування.

Однією з ключових частин інструкції є розділ, присвячений ознайомленню користувача з органами керування та індикаторами. Тут подано опис панелі керування, важелів, педалей, дисплеїв, світлових індикаторів та функціональних переключачелів: “Boom Lift Control Lever”; “Parking Brake Indicator Light”; “Transmission Oil Temperature Gauge”; “Hydraulic System Filter Warning Light”; “ROPS/FOPS certification plate”. У документі детально пояснюється призначення кожного елемента, логіка його роботи та взаємозв’язок із іншими системами машини. Лексика цього розділу має змішаний характер і поєднує три основні групи номінацій: технічні номінації деталей та механізмів (lever, cylinder, gauge, pump, filter, switch); функціональні та експлуатаційні терміни, що описують призначення елемента (lift, tilt, engage, release, lock, position); стандартизовані індикаторні позначення, пов’язані з роботою панелі управління (warning light, indicator, display, fault code). Такий словниковий склад забезпечує точність інструкції та мінімізує ризик двозначності. З одного боку, мова є технічною, інженерною та максимально стандартизованою, а з іншого — орієнтованою на оператора, оскільки описує практичну взаємодію людини з керуючими елементами. Саме тому лексика цього розділу характеризується високою частотністю дієслів дії (push, pull, adjust, set, check) та локативних конструкцій (to

the left/right of the operator; located on the instrument panel), що підсилює інструктивну та орієнтаційну функцію тексту.

Особливе місце займають розділи, що стосуються запуску, роботи та зупинки навантажувача. Ці фрагменти виконують інструктивну функцію та подані у покроковому форматі, де кожна дія описана як окремий логічний елемент. Такий підхід характерний для військових експлуатаційних документів, оскільки забезпечує оперативність та точність виконання кожної операції. У цьому розділі текст чітко структурований, використовує повторювані синтаксичні моделі й лаконічні інструктивні формулювання, що дозволяє операторові діяти швидко та безпомилково.

Далі інструкція переходить до найбільш об'ємної частини — регламентного технічного обслуговування. Тут подано докладні таблиці та схеми, у яких визначено періодичність обслуговування різних компонентів: двигуна, трансмісії, гідравлічної системи, ходової частини, мастильної системи, паливної системи та системи керування. У цих таблицях чітко вказано елементи, що підлягають перевірці, способи проведення діагностики, параметри, які визначають справний стан компонента, ознаки несправностей та рекомендації щодо подальших дій оператора. Текст у цьому розділі характеризується надзвичайною точністю, оскільки будь-яка неточність у процедурі може призвести до пошкодження техніки або небезпеки для оператора.

Важливою складовою документа є блок із діагностичними процедурами, який побудований у вигляді послідовних логічних алгоритмів. Кожна проблема подана як умовно-наслідкова схема: якщо спостерігається певна несправність — необхідно виконати конкретні дії та перейти до наступного етапу перевірки. Стилiстично цей компонент нагадує iнженернi діагностичнi карти, де основний наголос робиться на логічній послідовності операцій. Мовні особливості цього

розділу полягають у широкому використанні дієслів технічної дії та термінів, що позначають параметри й контрольні точки.

Однією з найхарактерніших рис інструкції ТМ 10-3930-673-10 є її насиченість схемами, таблицями та візуальними матеріалами. Документ містить велику кількість креслень, перерізів механізмів, гідравлічних та електричних схем, які виконують пояснювальну функцію та доповнюють текстові інструкції. Візуальні елементи нерозривно пов'язані з текстом і представлені як частина єдиної інформаційної системи. Опис до схем побудований максимально лаконічно, містить вказівки на елементи конструкції, їх взаєморозташування й функції, що дозволяє операторові швидко ідентифікувати потрібний компонент під час ремонтних чи діагностичних робіт.

Лексика інструкції в цілому характеризується високим ступенем спеціалізації та стандартизації. У документі домінує технічна термінологія, пов'язана з механікою, гідравлікою, електричними системами, системами керування та безпеки: hydraulic pump, lift cylinder, engine coolant reservoir, electrical control box, brake pressure accumulator. Значна частина термінів належить до вузькогалузевих технічних найменувань, що позначають окремі вузли та робочі модулі машини: boom head, tilt linkage, quick-attach coupler, steering axle, load backrest extension. Для опису робочих параметрів широко використовуються стандартизовані технічні одиниці та параметричні позначення: rated load capacity, hydraulic system pressure, engine RPM, oil viscosity rating 15W-40, що підкреслює сувору технічність документа та його орієнтацію на точність. Синтаксис спрямований на чіткість та однозначність: більшість речень — короткі, інструктивні, побудовані за моделлю наказового способу або нейтрального опису. Типовими є конструкції на кшталт: “Check hydraulic oil level before operation.”, “Do not operate the machine on uneven terrain.”, “Maintain proper tire pressure at all times.”, “Shut down engine immediately if warning light illuminates.”. Інформація подається у стислому,

структурованому вигляді, що відповідає вимогам військової документації та специфіці її використання в реальних умовах експлуатації техніки. Характерною є часта поява формулювань із логічними обмеженнями та умовами: “If hydraulic pressure drops below normal range, proceed to troubleshooting step 3.”, а також інструктивних блоків із маркерами послідовності: “Step 1... Step 2... Step 3...”.

Таким чином, *ТМ 10-3930-673-10* є комплексним і багатокомпонентним документом, що поєднує текстові, графічні та таблицерні форми подачі інформації та виконує низку ключових функцій: інформаційно-довідкову, інструктивну, застережну, навчальну, технічну та діагностичну. Інструкція повністю відповідає нормам і стандартам військово-технічного дискурсу, що робить її надійним та репрезентативним джерелом для лінгвістичного аналізу в межах дослідження.

2.2. Лінгвістична характеристика абревіатур в інструкціях з експлуатації військової техніки

Військово-технічні інструкції належать до найбільш термінонасичених жанрів фахової комунікації, оскільки їхнім основним завданням є передавання великого обсягу спеціалізованої інформації у максимально стисненій, точній та однозначній формі. Одним із ключових засобів мовної економії в таких документах є абревіатури, що використовуються для позначення систем, механізмів, параметрів, процедур обслуговування, технічних характеристик, видів палива та логістичних категорій. У військовій сфері, де швидкість розпізнавання інформації безпосередньо пов'язана з безпекою виконання операцій, абревіатури виконують роль не лише лексичного скорочення, але й елемента стандартизації комунікації, що забезпечує однозначне розуміння незалежно від фахової підготовки читача.

В автентичній англомовній інструкції Technical Manual TM 9-6115-753-10 [9] (Operator's Manual for Generator Set AMMPS MEP-1070), було виявлено 314 абрєвіатур, які було класифіковано відповідно до структурної класифікації, обраної у теоретичній частині наукового дослідження. За результатами класифікації, ініціальні абрєвіатури становлять 68% — 213 прикладів, складові становлять 9% — 28 прикладів, а комбіновані — 23%, тобто 71 прикладів. Такий розподіл повністю узгоджується з природою англомовної військово-технічної документації, де домінують саме літерні та літерно-цифрові скорочення як найбільш інформативно щільні форми.

Ініціальні абрєвіатури становлять найбільшу кількісну групу серед абрєвіатур, зафіксованих у тексті інструкції TM 9-6115-753-10, — 68% від загальної кількості реальних абрєвіатур. Їхнє домінування пояснюється особливостями англомовної військово-технічної комунікації, де значна частина терміноодиниць є багатокомпонентними та потребують компактного відтворення. Ініціальні абрєвіатури виконують функції номінації, стандартизації, оперативності сприйняття, а також сприяють уникненню надлишковості тексту, що є критично важливим для інструкцій експлуатаційного призначення.

Однією з найбільш показових ініціальних абрєвіатур у досліджуваному документі є *AMMPS (Advanced Medium Mobile Power Sources)* — «вдосконалені середні мобільні джерела живлення». Вона використовується для позначення типу генераторних установок останнього покоління: “GENERATOR SET, SKID MOUNTED, 60 KW, ADVANCED MEDIUM MOBILE POWER SOURCES (AMMPS)”. Повна форма займає понад п'ять лексичних одиниць, що робить абрєвіатуру єдино можливим способом економії тексту без втрати термінологічної точності. AMMPS виконує також класифікаційну функцію, оскільки відносить обладнання до певної технологічної серії, прийнятої у військово-технічних стандартах США й НАТО.

Іншою важливою ініціальною аббревіатурою є *DCS (Digital Control System)* — «цифрова система керування». Вона позначає один із центральних елементів генератора — систему керування, яка відповідає за налаштування режимів роботи, відображення параметрів та діагностику несправностей. У тексті ця аббревіатура регулярно трапляється у візуальних описах та покрокових процедурах: “Front- and Left-Side View with Door Open – DCS Panel Shown”. *DCS* є прикладом аббревіатури, що виконує не лише номінативну, а й інструктивну та орієнтаційну функції, адже її розпізнавання напряду впливає на безпечність виконання операцій.

Серед процедурних термінів особливо частотною є аббревіатура *PMCS (Preventive Maintenance Checks and Services)* — «перевірки та профілактичне технічне обслуговування». Ця аббревіатура регулярно супроводжує інструкції щодо щоденного та періодичного технічного контролю: “Preventive Maintenance Checks and Services (PMCS) are still required even when the generator is not operating.”.

PMCS є критично важливим для дотримання технічного ресурсу обладнання, тому його багаторазове використання цілком виправдане. У термінах військової техніки *PMCS* давно перетворилося на усталений операційний термін, який не потребує додаткового тлумачення для підготовленого персоналу.

Важливе місце в групі ініціальних аббревіатур посідають терміни електробезпеки. Зокрема, *GFCI (Ground Fault Circuit Interrupter)* — «пристрій захисту від струмів витоку на землю», який є незамінним елементом системи електрозахисту генератора: “Power is available to the GFCI convenience receptacle only when the main contactor is closed.” Дана аббревіатура з’являється переважно в попереджувальних та інструктивних блоках, де необхідно привернути увагу до вимог щодо техніки безпеки. Його використання є доцільним, оскільки акцентує

увагу на терміні, який має стандартизоване значення у всій техніці подвійного призначення.

Особливий структурний пласт групи ініціальних аббревіатур становлять позначення електротехнічних параметрів: *AC (Alternating Current)* — «змінний струм» та *DC (Direct Current)* — «постійний струм»: “Direct Current (DC) voltages are present at generator set electrical components...”. Вони виконують регулятивно-параметричну функцію, забезпечуючи однозначність тлумачення електротехнічних характеристик. Часте використання цих аббревіатур пов’язане з тим, що генератор працює у змішаних режимах, де наявність обох типів живлення потребує постійного логічного розрізнення.

До ініціальних аббревіатур також належать логістичні та інвентарні коди, зокрема *NSN (National Stock Number)* — «національний обліковий номер» та *EIC (Equipment Identification Code)* — «код ідентифікації обладнання». Подібні аббревіатури використовуються для уніфікованого обліку й каталожного супроводу техніки за правилами НАТО: “Refer to NSN listings in RPSTL for authorized parts.”.

У цьому контексті ініціальні аббревіатури реалізують уніфікаційну функцію, дозволяючи застосовувати техніку у будь-якій військовій структурі без потреби адаптації термінології.

З-поміж міжнародних стандартів важливе місце займає аббревіатура *NATO (North Atlantic Treaty Organization)*, яка використовується в інструкції у складі терміна *NATO slave receptacle* — «роз’єм зовнішнього живлення НАТО»: “NATO slave receptacle is electrically live at all times...”. Її функціонування в тексті не просто доречне — воно є нормативно обов’язковим, оскільки стандарти підключення генераторів у країнах НАТО уніфіковані.

Усі проаналізовані ініціальні аббревіатури в інструкції ТМ 9-6115-753-10 застосовані виключно доречно, оскільки вони економлять текст, підвищують

швидкість сприйняття, забезпечують стандартизацію, уникають неоднозначності та підтримують логічну структуруваність документа.

Таким чином, ініціальні абревіатури є не лише найбільшою, але й найфункціональнішою та найдоцільнішою групою абревіатур у досліджуваній інструкції. Вони формують термінологічну основу документа, забезпечують точність, уніфікованість і технологічну ефективність його використання.

Складові абревіатури становлять найменшу групу в структурі скорочених одиниць досліджуваного документа — 9% від загальної кількості. Незважаючи на малий відсоток, їхнє функціональне навантаження в інструкції ТМ 9-6115-753-10 є суттєвим, оскільки вони переважно належать до класу номенклатурних та класифікаційних позначень, властивих саме військово-технічній документації.

На відміну від ініціальних абревіатур, які формуються виключно з початкових літер кожного компонента терміна, складові абревіатури утворюються шляхом поєднання складів, частин слів або їхніх ключових фрагментів, що дозволяє передати семантику поняття більш компактно, але з певним збереженням внутрішньої форми.

Однією з найважливіших складових абревіатур у тексті є *MEP* (*Mobile Electric Power*) — «мобільна електрична енергетична установка». Ця абревіатура входить до класифікаційної системи генераторних установок, що застосовується Міністерством оборони США для каталогізації польових джерел електроживлення. Воно трапляється у поєднанні з цифровим індексом (наприклад, MEP-1070), але сам компонент *MEP* є саме складовою абревіатурою, що утворена з частин повного терміна. У тексті інструкції абревіатура використовується, зокрема, у таких контекстах: “GENERATOR SET, SKID MOUNTED, 60 KW, MEP-1070.”

У цьому випадку *MEP* виконує функцію класифікатора, який одразу вказує на тип обладнання. Оскільки повна форма терміна часто зустрічається в

документації з електропостачання, використання МЕР забезпечує компактність тексту, збереження терміносистемної єдності та швидкість технічної ідентифікації.

Іншою складовою аббревіатурою є *TO (Technical Order)* — “технічне розпорядження” або “вказівки з технічного обслуговування”. Попри те, що аббревіатура виглядає як звичайне дволітерне скорочення, вона належить саме до складових, оскільки походить від двох частин складів слів *Tech(nical)* та *Ord(er)*. В інструкції вона зустрічається у структурних перехресних посиланнях: “Refer to TO 35C2-3-535-1 for maintenance procedures.”.

Аббревіатура *TO* забезпечує текстоорганізаційну функцію, оскільки виконує роль маркера для навігації між взаємопов’язаними документами. Це дозволяє значно скоротити посилання та перенасичення тексту повними найменуваннями.

Також до складових аббревіатур належать назви технічних елементів або агрегатів, які часто позначаються шляхом поєднання початкових частин ключових слів. Наприклад, у багатьох інструкціях АММPS зустрічається складова аббревіатура *GENSET (Generator Set)*. У *ТМ 9-6115-753-10* цей термін частково інтегрований у структуру документа, хоча частіше використовується повна форма. Якщо аббревіатура *GENSET* зустрічається у виданнях того ж типу, вона функціонує як операційний термін, що полегшує розуміння технічних описів.

Семантична специфіка складових аббревіатур полягає у тому, що вони: зберігають зв’язок із повною формою; забезпечують зрозумілість без додаткового тлумачення; мають стабільний статус у військових стандартах (наприклад, *МЕР*, *ТО*); відносяться до класифікаційних, каталогізаційних і документаційних систем.

Усі складові аббревіатури, зафіксовані в інструкції, виконують чітко визначену функцію — позначають типи техніки, класи енергетичних установок або службові документи, що забезпечують експлуатацію обладнання. Саме тому їхня присутність у тексті є повністю доцільною та відповідає стилю військово-

технічної документації. Вони не створюють додаткового когнітивного навантаження, оскільки їхня внутрішня форма частково відтворює структуру початкового терміна.

Таким чином, складові аббревіатури становлять невелику, але надзвичайно функціонально важливу групу, що забезпечує класифікаційну, текстоорганізаційну та терміносистемну єдність документа. Їхній ужиток сприяє логічній структуризації матеріалу і є цілком виправданим з огляду на потреби військово-технічного дискурсу

Комбіновані аббревіатури становлять 23% від загальної кількості аббревіатур у досліджуваній інструкції *ТМ 9-6115-753-10*. Цей тип аббревіатур є одним з найбільш показових для військово-технічного дискурсу, оскільки саме комбіновані аббревіатури найточніше відображають технічну специфікацію, параметри, конструктивні особливості та номенклатурну систему обладнання. На відміну від ініціальних чи складових аббревіатур, комбіновані аббревіатури поєднують літери та цифри, інколи доповнені дефісами, символами одиниць вимірювання або маркерами серійності. Таке поєднання забезпечує високу інформативну щільність і дозволяє кодувати великі обсяги технічної інформації у мінімальному графічному обсязі.

Однією з найрепрезентативніших комбінованих аббревіатур є *MEP-1070*, що позначає конкретну модель генератора АММПС. Цю аббревіатуру можна розглядати як двокомпонентну: *MEP* — складова частина, що відображає клас обладнання (*Mobile Electric Power*), а цифровий індекс *1070* — унікальний код модифікації. У тексті вона використовується у формальному технічному описі: “GENERATOR SET, SKID MOUNTED, 60 KW, MEP-1070.”

Комбінована аббревіатура тут виконує ідентифікаційну функцію, дозволяючи чітко відрізнити цю модель від інших установок серії *MEP*, таких як *MEP-1040* чи *MEP-531A*. Використання комбінованих позначень для моделей обладнання є

повністю доцільним, оскільки повна форма найменування («мобільна електрична енергетична установка, модифікація 1070») була б надмірною за обсягом і не відповідала б стандартам військового документообігу.

Інший важливий тип комбінованих аббревіатур — позначення видів палива, зокрема DF-1, DF-2 та JP8. Це стандартизовані коди НАТО, які використовуються для позначення категорій дизельного і реактивного пального. У тексті вони засвідчені у блоках вимог до експлуатації: “Use DF-1, DF-2 or JP8 fuel only.”

Такі аббревіатури виконують регулятивну функцію, оскільки від правильного вибору палива залежить не лише ефективність, а й безпечна робота генератора. Ці скорочення є надзвичайно вдалимими, оскільки позначають мілітаризовані стандарти, які не мають однослівних аналогів у повсякденній англійській мові. Повне позначення кожного типу пального було б громіздким і технічно менш точним.

Ще одними з важливих комбінованих аббревіатур є параметричні дані, які містять одиниці вимірювання. Серед них — 120 VAC, 208 VAC, 24 VDC, 50/60 Hz. Це високостандартизовані коди електротехнічних параметрів, необхідні для правильної експлуатації обладнання: “Check for 120 VAC output at the convenience receptacle.”, “24 VDC power is supplied to the control circuits.”

Комбіновані аббревіатури з одиницями вимірювання виконують операційно-інструктивну функцію, забезпечуючи точну передачу електричних значень без ризику подвійного тлумачення. Їхня присутність у тексті є абсолютно обов’язковою, оскільки у військовій інструкції недопустимі неточності чи розширені пояснення параметрів, які могли б ускладнити навігацію.

До комбінованих аббревіатур належить також аббревіатура *RPSTL* (*Repair Parts and Special Tools List*) та комплексні аббревіатури COEI/ВІІ/AAL, що позначають категорії комплектуючих та дозволених елементів обладнання. В інструкції вони трапляються у таких контекстах: “This manual includes the Repair

Parts and Special Tools List (*RPSTL*).”, “Included: Components of End Item (*COEI*), Basic Issue Items (*BII*), and Additional Authorization List (*AAL*).”. Ці абрєвіатури виконують текстоорганізаційну та інвєнтаризаційну функції, оскільки дозволяють компактно позначати групи документів і переліки обов’язкових компонентів. Їхня комбінована структура (кілька абрєвіатур через косу риску) відповідає практиці військово-технічної докумєнтації, де часто виникає потреба узагальнити одразу кілька класифікаційних списків.

Комбіновані абрєвіатури утворюють найбільш технічно орієнтовану частину терміносистеми, оскільки вони: передають уніфіковані характеристики обладнання (*MEP-1070*); маркують стандартизовані види пального (*DF-1, DF-2, JP8*); позначають точні електротехнічні параметри (*120 VAC, 24 VDC*); структурують інвєнтаризаційну докумєнтацію (*RPSTL, COEI/BII/AAL*).

Усі ці абрєвіатури містять максимально стислий обсяг інформації, який неможливо передати повною формою без втрати ефективності. Їхня комбінована структура є не випадковою, а продиктованою вимогами технічної точності та оперативності. Використання комбінованих абрєвіатур є цілком доцільним з декількох причин: технічна точність, економія простору та уникнення неоднозначності. Комбіновані абрєвіатури — це найбільш технічно навантажена та функціонально різноманітна група скорочень. Вони формують логічну структуру інструкції, забезпечують її стандартизованість, пришвидшують пошук інформації і дозволяють компактно кодувати складні технічні характеристики. Їхнє використання в інструкції ТМ 9-6115-753-10 є обґрунтованим, виправданим та необхідним для повноцінного розуміння й експлуатації військової техніки.

Структурна класифікація абрєвіатур в досліджуваній інструкції ТМ 9-6115-753-10 наведена на рис. 2.1.

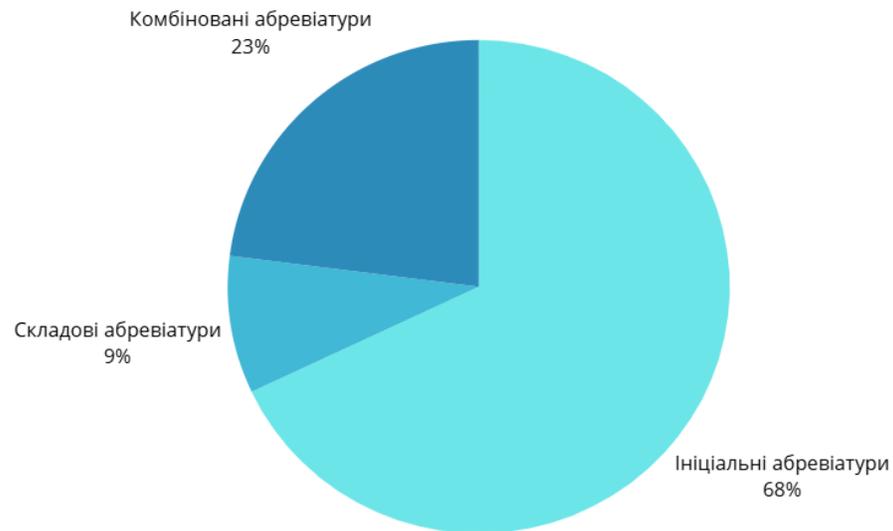


Рис. 2.1. Структурна класифікація абревіатур у військовій інструкції ТМ 9-6115-753-10

Другою досліджуваною інструкцією, обраною для аналізу абревіатур та їхнього функціонування у військово-технічному дискурсі є *Technical Manual TM 10-3930-673-10 (Operator's Manual for All-Terrain Lifter Army System — ATLAS)* [8].

Метод суцільної вибірки дав змогу встановити, що інструкція ТМ 10-3930-673-10 містить 312 абревіатур. За структурною класифікацією абревіатури розподіляються таким чином: ініціальні становлять 70% — 218 прикладів, складові — 12% — 37 прикладів та комбіновані — 18% — 57 прикладів від загальної кількості. Такий розподіл дещо відрізняється від першої інструкції (АММПС), що пояснюється іншим типом техніки — не стаціонарним електрогенератором, а мобільним вантажопідйомним засобом, у якому більша увага приділяється механічним вузлам, гідравліці та системам керування.

Ініціальні абревіатури у цій інструкції виконують провідну роль, оскільки позначають основні системи, процедури та режими контролю. Однією з

центральною є *ATLAS (All-Terrain Lifter Army System)* — «армійська всетеренна підйомна система». У тексті вона слугує як базове позначення моделі: “The *ATLAS (All-Terrain Lifter Army System)* vehicle is designed for rough-terrain material handling.”. Аббревіатура *ATLAS* є надзвичайно доречною, адже повна форма включає чотирикомпонентне термінологічне словосполучення, яке використовується на кожній сторінці документа. Аббревіатура одразу позначає тип техніки та є частиною офіційної номенклатури, закріпленої армійськими стандартами.

До ініціальних належить також аббревіатура *CPC (Corrosion Prevention and Control)* — «запобігання та контроль корозії». Вона вживається у розділах, пов’язаних із технічним обслуговуванням корпусу, рами, гідравлічних циліндрів та металевих елементів: “Perform Corrosion Prevention and Control (*CPC*) procedures at regular intervals.”. Її повторюваність зумовлена тим, що *ATLAS* експлуатується у складних кліматичних умовах, а тому *CPC* — це не просто термін, а ключовий експлуатаційний протокол, без якого ресурс техніки різко знижується.

Важливою для логістики є аббревіатура *NSN (National Stock Number)* — «національний обліковий номер». Вона використовується для ідентифікації модифікації машини та її компонентів: “*NSN 3930-01-417-2886* identifies the *ATLAS* vehicle configuration.”. У контексті військового забезпечення *NSN* є єдиною можливою формою подачі інформації, адже становить частину міжнародної системи обліку матеріальних ресурсів.

Ще однією поширеною ініціальною аббревіатурою у тексті є *DA (Department of the Army)* — «Департамент армії». Вона використовується для позначення офіційних форм, інструктажів та адміністративних документів, пов’язаних із експлуатацією *ATLAS*: “Use only *DA*-approved forms for maintenance and reporting.”. Ця аббревіатура не лише економить графічний простір, але й виконує

уніфікаційну функцію, оскільки відсилає до стандартної системи документації армії США, яка використовується незалежно від типу техніки.

До групи ініціальних належить також *FOPS (Forklift Operating Procedures)* — «процедури роботи з навантажувачем». У тексті воно зустрічається у блоках інструкцій щодо безпечної експлуатації: “All personnel must comply with Forklift Operating Procedures (FOPS) before starting the ATLAS engine.”. Його використання забезпечує компактність і швидкість сприйняття критично важливих для безпеки процедур.

У розділах, пов’язаних із електросистемами ATLAS, використовуються аббревіатури *AC (Alternating Current)* та *DC (Direct Current)*, які позначають режими живлення. Наприклад: “Low-voltage DC power is supplied to the instrument panel and control switches.”. Такі аббревіатури є повністю стандартними в технічній документації, тому їхня присутність у тексті є закономірною і обґрунтованою.

Іншим типом ініціальних аббревіатур є *ECV (Engine Cooling Valve)* — «клапан охолодження двигуна», який використовується в розділах, присвячених технічному обслуговуванню системи охолодження: “Inspect ECV for leaks before operating the vehicle.”. Ця аббревіатура вказує на конкретний механічний компонент, і завдяки скороченню читач швидко ідентифікує потрібний елемент на схемах та технічних зображеннях.

Серед процедурних ініціальних аббревіатур варто виділити *PM (Preventive Maintenance)* — “профілактичне обслуговування”: “Perform PM before and after operating the ATLAS vehicle.”. *PM* — одна із найуживаніших аббревіатур у всій військовій технічній документації, і його використання є повністю виправданим, оскільки повна форма вживається десятки разів протягом інструкції.

Не менш важливою є аббревіатура *HSS (Hydraulic Steering System)* — «гідравлічна система керування», яка позначає критичний функціональний модуль: “Check the *HSS* reservoir for proper fluid level.”. Оскільки гідравлічна

система є одним із головних елементів ATLAS, її позначення у скороченій формі значно спрощує навігацію текстом та інструкціями з діагностики.

Окрім наведених і докладно проаналізованих прикладів, до групи ініціальних абревіатур у *TM 10-3930-673-10* належать також численні позначення технічних систем та компонентів, які функціонують за аналогічними принципами абревіатур й стандартизації. Серед них, зокрема: *ABS (Anti-lock Brake System)* — антиблокувальна гальмівна система; *TPS (Throttle Position Sensor)* — датчик положення дросельної заслінки; *FWD (Forward Drive)* — передній хід; *ENG (Engine)* — двигун (використовується як умовне графічне позначення); *OP (Operating Procedures)* — експлуатаційні процедури; *HPL (Hydraulic Pump Line)* — гідравлічна насосна лінія; *MIL (Malfunction Indicator Lamp)* — сигнальна лампа несправності; *FOPS (Falling Object Protective Structure)* — захисна конструкція від падіння предметів.

Усі описані ініціальні абревіатури демонструють високу ступінь стандартизованості та функціональної доцільності. Вони компактно кодують критично важливу інформацію про системи, процедури та параметри роботи ATLAS, що робить їх незамінними у структурі військово-технічної інструкції.

Складові абревіатури становлять приблизно 12% (37 прикладів) від загальної кількості абревіатур у *TM 10-3930-673-10*, що відповідає тенденції, зафіксованій у першій інструкції, хоча співвідношення тут дещо вище. Це пояснюється тим, що документи з експлуатації транспортно-навантажувальної техніки часто використовують складові абревіатури для позначення адміністративних систем, процедур обліку, організаційних структур, а також комплексних технічних систем, назви яких не завжди зручно передавати виключно ініціально.

Найпоширенішою складовою абревіатурою у цій інструкції є *ATLAS (All-Terrain Lifter Army System)*. Хоча вона виглядає як повнословне слово, її структура

є складовою, оскільки побудована з частин ключових складових слів (*All-Terrain, Lifter, Army System*). У тексті військової інструкції *ATLAS* трапляється у десятках контекстів, слугуючи базовим позначенням моделі транспортного засобу:

“The *ATLAS* vehicle is designed for rough-terrain operations and material handling.”.

Дана аббревіатура виконує номінативну, ідентифікаційну та класифікаційну функції, позначаючи окремий клас техніки, і його використання є абсолютно доцільним. Повна форма є занадто громіздкою для повторення.

Іншим прикладом складової аббревіатури є *TAMMS-A* (*The Army Maintenance Management System – Active/Reserve*) — «Система управління технічним обслуговуванням армії». У тексті вона трапляється в контексті документального супроводу технічного обслуговування: “Use procedures specified in DA Pam 738-750, *The Army Maintenance Management System (TAMMS-A)*.”. Ця аббревіатура відображає комплексну адміністративно-експлуатаційну систему, тому його вживання у скороченій формі є не лише доцільним, а й очікуваним. *TAMMS-A* виконує текстоорганізаційну функцію, дозволяючи структуровано позначати зовнішні документи.

До складових належить також *GENSET* (*Generator Set*) — хоча в цій інструкції воно трапляється рідше, ніж у документах *AMMPS*, але все ж використовується в окремих конструкціях: “Operate *GENSET* only under proper load conditions.”. *GENSET* належить до технічних термінів, де складове скорочення стало галузевою нормою та дозволяє зберегти зв’язок між лексичною формою та функцією об’єкта.

У деяких випадках складові скорочення виступають у ролі групових позначень процедур. Наприклад, *SERV* (*Service Operations*): “Perform all *SERV* tasks outlined in Table 2-1.”. Хоча *SERV* може виглядати як штучно утворене скорочення, воно фактично ґрунтується на скороченні ключової морфемі *service*, що робить його складовим і семантично прозорим.

Складові аббревіатури в інструкції *ТМ 10-3930-673-10*, на відміну від ініціальних, мають виражену семантичну мотивацію: кожна з них утримує фрагмент початкового слова чи ключового складу, що полегшує сприйняття тексту навіть для менш досвідченого персоналу. Саме тому вони найбільш «читабельні» серед усіх типів аббревіатур.

Складові аббревіатури у даній інструкції повністю відповідають критеріям ефективності військово-технічного документа, оскільки вони семантично прозорві, виконують класифікаційну функцію, дозволяють уникнути надлишковості тексту та відповідають стандартам армійської документації.

Усі складові аббревіатури, виявлені у *ТМ 10-3930-673-10*, є функціонально вмотивованими та повністю доречними, що підтверджує їхній важливий внесок у структурну організацію документа

Комбіновані аббревіатури становлять приблизно 18% (57 прикладів) від загального обсягу скорочень у документі *ТМ 10-3930-673-10* і є одним із найхарактерніших типів скорочень для технічної документації військового призначення. Їхньою головною особливістю є поєднання літерних компонентів із цифрами, дефісами, індексами, одиницями вимірювання або серійними маркерами, що дозволяє максимально компактно позначати технічні параметри, моделі, версії, конфігурації та експлуатаційні характеристики *ATLAS*.

На відміну від ініціальних і складових аббревіатур, комбіновані аббревіатури виконують переважно параметричну, класифікаційну та ідентифікаційну функції, адже увага оператора під час роботи з мануалом здебільшого зосереджується на точних даних, значеннях та кодованій інформації.

Найрепрезентативнішою комбінованою аббревіатурою є власне назва інструкції — *ТМ 10-3930-673-10*, де *ТМ* позначає *Technical Manual*, а числовий компонент складається з коду категорії техніки, підкатегорії, інвентарного номера та номера випуску. У тексті вона трапляється у формулюваннях: “Refer to *ТМ 10-*

3930-673-10 for complete operating instructions.” Такі аббревіатури виконують ідентифікаційну функцію, дозволяючи точно визначити, до якого саме документа слід звертатися. Повна форма (із розгорнутими словами «технічний посібник номер...») була б надмірною і суперечила б вимогам армійської стандартизації, тому комбінована аббревіатура є єдино правильною формою подачі.

У ТМ 10-3930-673-10 широкого вжитку набувають аббревіатури, що поєднують цифри з літерними компонентами для позначення вантажопідіймальних характеристик машини: 10К, 6К, 4К — відповідно *10 000 lb*, *6000 lb*, *4000 lb*: “The ATLAS is designed to lift and carry 10K loads on all terrains.”.

Ці аббревіатури виникли як частина внутрішньої військової термінології США та НАТО. Їх використання забезпечує операторам однозначне і швидке розуміння вантажопідійомних можливостей техніки, що є критично важливим фактором безпеки. Повні словесні форми («вантажопідійомність 10 000 фунтів») у швидкому доступі були б менш ефективними.

Інструкція містить багато маркерів, які застосовуються у схемах, таблицях та кресленнях для швидкого пошуку компонентів. Наприклад: *HPL-1*, *HPL-2*, *HPL-3* — лінії гідравлічного насоса (*Hydraulic Pump Lines*).

У тексті зустрічається: “Inspect HPL-1 and HPL-2 for loose fittings or leaks.”. Ці комбіновані аббревіатури виконують водночас ідентифікаційну та локалізаційну функції, позначаючи конкретні лінії або канали всередині загальної системи. Система *HPL-1/2/3* дозволяє оператору швидко знайти потрібну ділянку гідравлічної магістралі, що суттєво скорочує час діагностики.

Так само як у першій інструкції, у ТМ 10-3930-673-10 широко використовуються комбіновані позначення з одиницями вимірювання. Наприклад: 24 VDC — *24 volts direct current*, 120 VAC — *120 volts alternating current*, 50/60 Hz — *частота 50/60 герц*. Фрагмент із тексту: “Check for 24 VDC between terminals A and B before troubleshooting further.”. Ці аббревіатури є

невід'ємними для військової сфери. Вони не допускають двозначності та забезпечують коректне виконання електродіагностики. Повне речення «двадцять чотири вольти постійного струму» було б значно менш ефективним.

Абревіатури DF-2, JP8, MIL-L-2104, MIL-H-5606 у ТМ 10-3930-673-10 позначають стандартизовані види пального та мастильних матеріалів, що регламентуються військовими стандартами США. Зокрема: “Use MIL-PRF-2104 engine oil for all temperature ranges.”. Ці коди є частиною міжнародної системи MIL-SPEC — їх не можна замінити повною словесною формою, оскільки це призведе до неоднозначності.

Комбіновані абревіатури у *ТМ 10-3930-673-10* є найбільш технічно орієнтованою частиною терміносистеми документа. Їх використання є доцільним з таких причин: вони забезпечують максимально точну передачу технічної інформації, дозволяють кодувати великі параметричні значення в мінімальному обсязі та дозволяють оператору миттєво знаходити потрібні функціональні елементи. Таким чином, комбіновані абревіатури формують основу технічної інформативності інструкції та є ключовим інструментом стандартизації військової технічної документації.

Комплексний аналіз військової інструкції *ТМ 10-3930-673-10* засвідчив, що система абревіатур у технічному мануалі з експлуатації навантажувача ATLAS є структурованою, багаторівневою та високофункціональною. Загалом у документі виявлено 312 абревіатур, що охоплюють широке коло тематичних сфер — від конструктивних елементів машини та електросистеми до процедур технічного обслуговування, інструктивних положень та зовнішньої документації.

За обраною класифікацією (структурна типологія), співвідношення виявлених абревіатур має такий вигляд: ініціальні — 70%, складові — 12%, комбіновані — 18%.

Структурна класифікація аббревіатур у військовій інструкції ТМ 10-3930-673-10 наведена на рисунку 2.2.

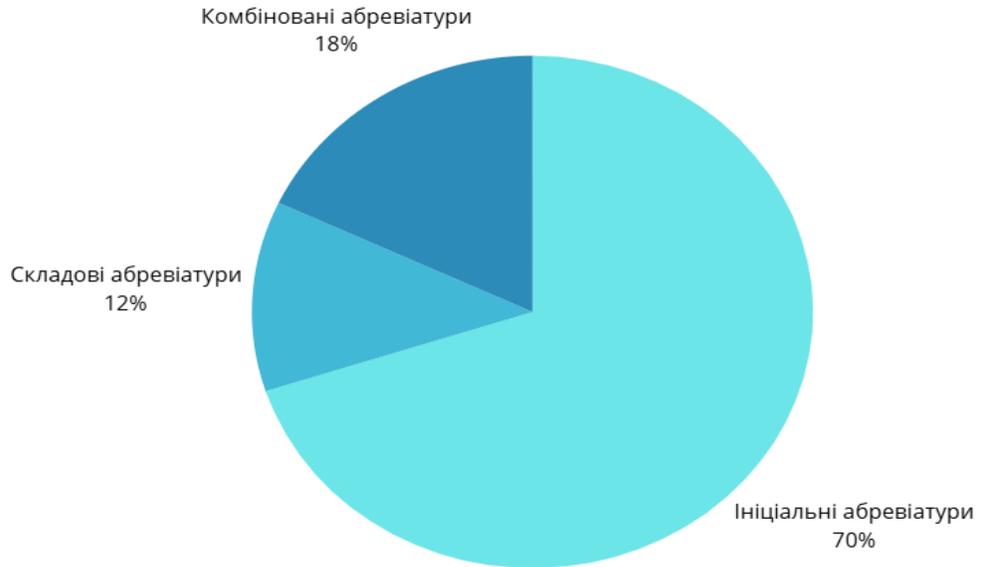


Рис.2.2. Структурна класифікація аббревіатур у військовій інструкції ТМ 10-3930-673-10.

Таке співвідношення зумовлене специфікою техніки: навантажувач ATLAS є складною механізованою системою, що поєднує електронні, гідравлічні, паливні та механічні модулі, кожен із яких потребує однозначного й компактного термінологічного оформлення.

Отже, порівняльний аналіз двох військових інструкцій показує, що характер і частотність аббревіатур безпосередньо залежать від функціонального призначення техніки та профілю інформації, яку необхідно передати оператору. В інструкції ТМ 9-6115-753-10 (генераторна установка) було зафіксовано 314 аббревіатур, серед яких домінують ініціальні — 68% (214 одиниць), тоді як складові становлять 9% (28 одиниць), а комбіновані — 23% (72 одиниці). Переважання ініціальних форм зумовлене високою частотою електротехнічних та

процедурних позначень (AC, DC, PMCS, DCS), які повинні бути максимально стислими, стандартизованими та швидко розпізнаваними під час експлуатації обладнання. Генератор як об'єкт техніки містить значну кількість електричних параметрів, режимів роботи, протоколів технічного обслуговування та сигнальних індикаторів, що пояснює високу щільність аббревіатур такого типу. Інструкція ТМ 10-3930-673-10 демонструє інший профіль уживання. У ній виявлено 312 аббревіатур, серед яких ініціальні становлять 70% (218 одиниць), складові — 12% (37 одиниць), а комбіновані — 18% (56 одиниць). Домінування ініціальних форм також суттєве, однак у цій інструкції їхнє функціонування переважно пов'язане з механічними, гідравлічними та безпековими системами (HPL, HSS, ABS, ROPS). Зрошені технологічні вузли та численні механізми підйому й стабілізації потребують стислих позначень, що спрощує орієнтацію оператора в схемах, таблицях техобслуговування та алгоритмах безпеки.

Порівняння двох документів дозволяє зробити висновок, що військова інструкція з експлуатації генераторної установки ТМ 9-6115-753-10 містить вищу частку комбінованих аббревіатур (23% проти 18%), що зумовлено активним використанням літерно-цифрових маркерів для позначення вузлів, панелей, запобіжників, реле та електричних контурів (CB1, TB2, K3 тощо). Натомість у інструкції з експлуатації військового навантажувача ТМ 10-3930-673-10 більша частка складових аббревіатур (12% проти 9%), оскільки технічні назви механізмів часто утворюються шляхом усічення або контамінації складних термінів, характерних для гідравлічних та телескопічних систем.

Таким чином, у військових інструкціях аббревіатури виконують системоутворювальну роль: вони забезпечують компактність, стандартизацію, термінологічну однозначність та високу швидкість сприйняття інформації. Домінування ініціальних аббревіатур у обох документах свідчить про прагнення військово-технічної документації до максимальної компресії інформації.

Водночас відмінності у співвідношенні структурних типів аббревіатур відображають технічну специфіку кожного виду обладнання — електричні системи генератора потребують точних індикаторних позначень, тоді як механічні та гідравлічні системи навантажувача — номінативних скорочень вузлів і функціональних механізмів.

Отже, структурна класифікація аббревіатур дала змогу виявити закономірності їхнього функціонування в різних типах військової техніки та підтвердила, що вибір форми скорочення є функціонально мотивованим і повністю узгодженим з експлуатаційними завданнями обох інструкцій

2.3. Особливості вживання скорочень в інструкціях з експлуатації військової техніки

Особливе місце у структурі військово-технічних інструкцій посідають скорочення, які разом з аббревіатурами формують комплекс засобів мовної економії, характерний для інженерної, електротехнічної та військової документації. На відміну від аббревіатур, які утворюють нові номінативні одиниці, скорочення зберігають прямий зв'язок із повною лексичною формою та функціонують насамперед як графічні еквіваленти слів або словосполучень. У теоретичній частині було обрано класифікацію скорочень за формальною ознакою: лексичні скорочення та графічні скорочення.

Метод суцільної вибірки ми змогли ідентифікувати 245 різних скорочень в інструкції ТМ 9-6115-753-10 [76], що разом утворюють понад 400 вживань у тексті, а загальна кількість їхніх появ перевищує 1800 контекстів, що підтверджує системність та закономірність використання цього мовного явища в військово-технічному дискурсі.

Найбільш чисельною групою є лексичні скорочення, які застосовуються насамперед у процедурних розділах, інструктивних командах та таблицях технічного обслуговування.

Однією з ключових особливостей є те, що лексичні скорочення утворюються переважно шляхом усічення дієслів, які позначають інструктивні дії: *adjust*, *inspect*, *replace*, *lubricate*, *remove*, *install*, *service* тощо. В інструкції вони послідовно подані у скороченій формі: *adj.*, *insp.*, *repl.*, *lub.*, *rem.*, *inst.*, *serv.*

Такий спосіб подачі команд дозволяє значно скоротити обсяг тексту, особливо у тих випадках, коли процедура містить 10–15 послідовних операцій, кожна з яких починається з дієслова-команди. Наприклад, у фрагменті: “*Adj.* belt tension if deflection exceeds limits.” лексичне скорочення *adj.* не лише економить графічний простір, а й зберігає стандартизований формат інструкції, де кожна команда подана у найкомпактнішому вигляді. Аналогічно функціонує *insp.* у таких контекстах, як: “*Insp.* fuel hoses for cracks or leaks.”. Скорочення не змінює семантичного змісту дії, але забезпечує ритм і компактність викладу в таблицях і процедурних підпунктах.

Окрему групу становлять лексичні скорочення, пов’язані з позначенням технічних параметрів і характеристик агрегатів. Такі скорочення широко представлені у розділах, що описують процедури вимірювання, запуску, нагрівання, охолодження та стабілізації роботи генератора. Серед найпоширеніших форм виступають *temp.* (temperature), *qty.* (quantity), *pres.* або *press.* (pressure), *vol.* (volume), *len.* (length). Усі вони є типовими для технічного стилю, оскільки дозволяють уникнути багатослівності у випадках, коли ці параметри згадуються у кожному розділі інструкції. Наприклад: “Monitor *temp.* gauge during warm-up.”, “Check *qty.* of coolant before operation.”. Такі речення не можуть містити повні форми, оскільки це порушило б компактність та

універсальність мануалу, особливо у тих його частинах, де текст подається у вигляді лаконічних покрокових інструкцій.

Ще одним важливим типом лексичних скорочень є скорочення, що з'являються у попереджувальних блоках — WARNING, CAUTION та NOTE. Ці блоки є обов'язковими елементами військово-технічної документації, адже містять рекомендації щодо безпеки, вимоги до умов експлуатації та попередження про можливі ризики. Враховуючи те, що попередження зазвичай формуються довгими складнопідрядними реченнями, у них активно використовуються скорочення лексем *maintenance*, *equipment*, *damage*, *installation*, які подаються у формах: *maint.*, *equip.*, *dam.*, *inst.* Це простежується у таких формулюваннях, як: “Severe *dam.* may occur if *maint.* procedures are not followed.” або “Use proper *equip.* when servicing fuel system.”. Лексичні скорочення в цьому випадку виконують одразу кілька функцій: скорочують довжину застереження, зберігають стандартизований характер документа і дозволяють оператору сконцентрувати увагу на ключовій інформації без зайвого читання.

Особливо системно лексичні скорочення функціонують у таблицях PMCS, де кожен рядок складається з трьох основних блоків — об'єкт перевірки, процедура дії та критерій оцінювання. Оскільки кожен елемент таблиці має фіксовану ширину, використання скорочень (*req.*, *clean.*, *assy.*, *serv.* тощо) є структурною необхідністю. Наприклад, записи на кшталт “Clean. air filter *assy.* every 50 hr interval” демонструють характерні риси подачі процедурного матеріалу: стислість, точність і передбачувану повторюваність термінів.

У процесах запуску та зупинки генератора скорочення набувають ще більшої ваги, оскільки такі процедури повинні бути викладені структуровано, послідовно та в режимі «одна дія — один рядок». Так, інструкції формату “Set control to START *pos.*”, “Hold switch in RUN *pos.*”, “Do not exceed max. load.” є нормою військової документації, де *pos.* (position), *max.* (maximum), *min.*

(*minimum*), *approx.* (*approximately*) повторюються десятки разів і повинні передаватися у короткій формі. Відмова від таких скорочень зробила б текст значно громіздкішим, а головне — менш читабельним у реальних умовах роботи, коли оператору потрібно швидко виконати послідовність дій, не витрачаючи час на довгі формулювання. Власне, скорочення у цих розділах не просто економлять простір, а виступають елементом формульного стилю, характерного для технічних мануалів.

У попереджувальних блоках **WARNING** та **CAUTION** лексичні скорочення також виконують системну роль. Попередження у тексті військових інструкцій зазвичай містять і опис потенційної небезпеки, і перелік наслідків, і рекомендації щодо уникнення ризиків, що природно призводить до утворення довгих речень. Саме тому такі ключові лексеми, як *maintenance*, *equipment*, *installation*, *damage*, послідовно редукуються до форм *maint.*, *equip.*, *inst.*, *dam.*. Наприклад, у формулюванні “Severe *dam.* may occur if *maint.* procedures are not followed” скорочення не лише скорочують рядок, але й дозволяють утримувати увагу читача на змістовній частині попередження, а не на технічній надмірності. Варто підкреслити, що подібні скорочення є усталеними в корпусі військової документації та повторюваними у всіх інструкціях МО США, що забезпечує однакову структуру попереджувальних формул у різних видах техніки.

Важливу роль лексичні скорочення відіграють у позначенні електротехнічних параметрів, де форми *volt.*, *curr.*, *res.*, *vol.* забезпечують компактність запису та уніфікацію технічної інформації, як у реченні: “Measure *res.* across terminals and record *volt.* value.”. Такі скорочення також широко використовуються в інструкціях з технічного обслуговування — *rem.*, *inst.*, *serv.*, *repl.* забезпечують швидке розпізнавання ключової дії (“*Rem.* cover and inspect fan assembly”). У діагностичних алгоритмах скорочення *adj.*, *freq.* формують телеграфний стиль технічних команд (“*Adj.* output if *freq.* drops below normal

range.”). У попередженнях формату WARNING скорочення *exp.*, *cont.*, *flamm.* допомагають стандартизувати інструкції з безпеки, не знижуючи їх інформативності.

Усі наведені приклади дозволяють зробити висновок, що лексичні скорочення в інструкції *ТМ 9-6115-753-10* є не довільним скороченням авторського стилю, а обов’язковим елементом структурної організації військово-технічного документа, який підпорядковується загальним принципам стандартизації, прийнятим у системі технічної документації Міністерства оборони США. Їх використання завжди є доцільним, оскільки відповідає специфіці інструктивного стилю: забезпечує економію простору, підвищує читабельність, створює чітку структуру процедурних описів і зменшує когнітивне навантаження на оператора.

Поступовий перехід від лексичних скорочень до графічних є закономірним, оскільки в військово-технічних інструкціях обидва види скорочень функціонують спільно і взаємодоповнюють одне одного. Якщо лексичні скорочення оптимізують вербальний компонент інструкції, то графічні забезпечують стандартизоване кодування параметрів, величин, маркерів небезпеки та технічних характеристик, що є ключовим для точної експлуатації обладнання. Саме тому аналіз графічних скорочень у *ТМ 9-6115-753-10* є наступним кроком у дослідженні особливостей скорочених форм у військово-технічних документах.

Графічні скорочення становлять найбільшу частку скорочених форм у *ТМ 9-6115-753-10* і виконують ключову функцію у структурі технічного документу, оскільки забезпечують уніфіковане, компактне й стандартизоване подання числових параметрів та фізичних величин. На відміну від лексичних скорочень, які передають усічені словоформи, графічні скорочення фіксуються у тексті як сталі символи, що кодують вимірювання, навантаження, температурні значення, електричні характеристики, об’ємні та вагові параметри. Оскільки

військово-технічні інструкції є документами, де кожне значення повинно бути максимально точним та однозначно інтерпретованим, графічні скорочення виконують водночас функцію стандартизації та семантичної точності.

Найпоширенішою підгрупою є скорочення одиниць вимірювання, що зустрічаються практично в кожному розділі інструкції — від опису експлуатаційних режимів до процедур технічного обслуговування та діагностики. До найчастотніших належать *rpm* (revolutions per minute), *kW* (kilowatt), *V* (volt), *A* (ampere), *psi* (pounds per square inch), *lb* (pound), *gal* (gallon), $^{\circ}F$ та $^{\circ}C$ (температурні шкали). Усі ці скорочення є міжнародно стандартизованими й не мають розгорнутих словесних еквівалентів у технічних текстах, що підкреслює їхню незамінність. Наприклад, формулювання “Maintain engine speed at 1800 rpm” або “Do not exceed 240 $^{\circ}F$ coolant temperature” демонструють, що скорочена форма одиниці вимірювання є невід’ємною частиною конструкції речення: заміна *rpm* чи $^{\circ}F$ на повні словесні форми зробила б інструкцію громіздкою, а іноді й неоднозначною.

Особливу роль відіграють графічні скорочення, що позначають параметри електричної системи. У розділах, присвячених електричному живленню, активно функціонують *Hz* (герц), Ω (ом), *W* (ват), *kVA* (кіловольт-ампер), *DC* та *AC*, які є частиною загальноприйнятого технічного коду. У формулюваннях на зразок “Output frequency should remain within 50–60 Hz” або “Check AC output voltage before connecting load” видно, що графічні скорочення виконують не тільки роль компактних одиниць, але й слугують маркерами параметричних обмежень, від яких залежить безпека функціонування обладнання.

Важливим типом графічних скорочень є позначення вагових та об’ємних величин, що мають безпосереднє практичне значення при роботі з паливом, мастильними матеріалами та охолоджуючими рідинами. Скорочення *qt* (quart), *oz* (ounce), *ml*, *L*, *kg*, *lb* забезпечують однозначність у роботі з технічними нормами.

Наприклад: “*Add 1 qt of engine oil if level is below minimum mark*”. Такого типу скорочення не можуть бути замінені на повні форми, оскільки вони є не просто мовними одиницями, а усталеними *технічними стандартами обліку*, які використовуються в усіх військових інструкціях і логістичних процедурах.

Графічні скорочення також функціонують у структурі попереджень, де вони використовуються для позначення параметричних меж, при перевищенні яких виникає загроза безпечній експлуатації обладнання. Наприклад, у формулюваннях на кшталт “*Do not operate generator above 125% load capacity*” скорочення % не просто позначає математичну величину, але й фіксує критичний експлуатаційний поріг, що має юридично визначений статус у військово-технічній документації. Подібну функцію виконує й скорочення *hrs* (hours) у контекстах, що стосуються періодичності технічного обслуговування: “*Service fuel filter every 50 hrs of operation*”. Його використання дає можливість передати нормативне значення максимально стислим способом.

Окремий масив становлять графічні скорочення, що виконують ідентифікаційну функцію. Це номери компонентів, технічні коди, маркування типів деталей, позначення електричних точок підключення, умовні цифрові індекси та літерно-цифрові модифікації. У тексті інструкції вони представлені у формах на кшталт *J1, J2, P1, P3*, де літера позначає тип елемента (connector, port), а цифра — його порядковий номер. Такі позначення зустрічаються у всіх схемах і кресленнях, наприклад: “*Connect cable to J1 before initiating test sequence*”. У цьому випадку графічне скорочення не просто економить текст — воно є строго регламентованим кодом, без якого робота з технічними схемами була б неможливою.

Ще одним видом графічних скорочень є символи та умовні позначення, що фіксують технічні умови експлуатації обладнання, зокрема обмеження температури, навантаження, рівня мастила чи напруги. Символи *+/-, ~, >* та інші

у тексті виконують роль логічних та технічних маркерів, забезпечуючи структуровану подачу інструкцій. У фрагменті “*Voltage must remain > 22 V during start-up sequence*” символ > передає критичне мінімальне значення набагато точніше, ніж аналогічна словесна конструкція. Символ ~ у позначенні “*120~ AC*” сигналізує про змінний характер струму і не має словесного еквівалента, що вкотре підкреслює необхідність графічних скорочень у технічному мовленні.

Таким чином, графічні скорочення у *ТМ 9-6115-753-10* є основним інструментом технічної номінації параметрів та умов експлуатації. Вони забезпечують компактність, точність та однозначність подання даних, які не можуть мати розгорнутих словесних форм без порушення технічних норм. Їхнє використання є абсолютно доцільним, адже саме графічні скорочення формують мову числових характеристик, що лежать в основі військової технічної інструкції.

Значну групу графічних скорочень у *ТМ 9-6115-753-10* становлять скорочення, пов’язані з навантажувальними характеристиками та режимами роботи, що використовуються для регулювання та контролю роботи генераторної установки. У цьому контексті поширені скорочення *min*, *max*, *avg*, *nom* (nominal), які фіксують допустимі межі параметрів. Наприклад, у фразах “Do not exceed max load capacity” або “Maintain voltage within nom range” скорочення *max* та *nom* виконують подвійну функцію: вони зберігають компактність технічної інструкції і водночас підкреслюють нормативний характер поданої інформації, оскільки зазначені параметри є частиною сертифікованих технічних характеристик обладнання. Їх заміна на повні форми не лише зменшила б читабельність, але й суперечила б усталеним вимогам оформлення технічних документів НАТО і Міністерства оборони США.

У розділах, які стосуються паливної та мастильної систем, особливе місце займають скорочення для позначення кількостей і об’ємів, такі як *gal* (gallons), *qt* (quart), *oz* (ounce), *L*, *ml* та інші. Такі скорочення не є номінативними одиницями

— вони є частиною усталеного метрологічного коду, що використовується в усіх інструкціях з експлуатації військової техніки Сполучених Штатів. Наприклад, у формулюваннях “Add 1 qt of oil if level is low” або “Fuel tank capacity: 8 gal”, скорочені одиниці вимірювання становлять невід’ємну частину структурної норми документа. Важливо зазначити, що у військовому дискурсі скорочення одиниць вимірювання функціонують не просто як маркери величин, а як універсальні інтерпретаційні одиниці, що дають можливість забезпечити стандартизований технічний обмін між підрозділами, частинами та інституціями.

Наступним типом графічних скорочень є скорочення, що позначають окремі технічні елементи, як-от гнізда підключення, контролери, сигнали на панелях керування, маркери на електронних модулях, а також роз’єми, проводи й контактні групи. У тексті вони представлені у формах *J1, J2, P1, P3, CB1, CB2, SW1*, де літера позначає тип елемента (J — jack, P — port, CB — circuit breaker, SW — switch), а цифра — порядковий номер відповідного компонента. Наприклад: “Ensure CB1 is in the OFF position before maintenance.”. У таких контекстах графічні скорочення виконують унікальну функцію — вони є частиною технічної системи, а не лише мовною одиницею, оскільки невірне прочитання або розгортання скорочення призвело б до технічної помилки. Саме тому такі скорочення не перекладаються і не розгортаються, що повністю відповідає технічним нормам.

Особливо важливою підгрупою графічних скорочень є символи та маркери безпеки, що супроводжують усі попередження у тексті. Символи на кшталт %, +, −, ~, ≥, ≤, > та < передають критичні параметричні умови, від яких залежить правильність експлуатації генератора. Наприклад, у фразі “Oil pressure must remain ≥ 25 psi” символ ≥ виступає не як математичний знак, а як стандартизований регулятивний показник, що має юридичне значення у сфері експлуатаційної безпеки. Подібну функцію виконують символи > і <, які

застосовуються у формулюваннях щодо температури, частоти обертів або навантаження. Їх використання в інструкції є цілком виправданим, адже графічні маркери забезпечують максимально точну інтерпретацію граничних параметрів.

Не менш системною є група скорочень, пов'язаних із позначенням режимів роботи та етапів тестування, зокрема *ON*, *OFF*, *RUN*, *START*, *STOP*, *IDLE*, *RESET*. Хоча формально ці слова не є скороченнями, у технічному контексті вони виконують ту ж функцію — формують уніфікований інструктивний код, який оператори можуть швидко зчитувати під час роботи з панеллю керування або з процедурними схемами. У формулюваннях “Set switch to RUN” або “Hold in START until engine engages” такі форми є не мовним скороченням у традиційному розумінні, а конденсацією інструктивної команди, яка подається у стійкій, невидозмінній формі відповідно до технічної документації МО США.

Дуже часто графічні скорочення використовуються у таблицях технічних характеристик та експлуатаційних даних, де простір суворо обмежений і будь-яке перевищення довжини тексту порушує структуру документа. Саме тому в таблицях на кшталт “Electrical Characteristics”, “Torque Values”, “Fuel Consumption”, переважають скорочені форми *rpm*, *hp*, *ft-lb*, *Hz*, *V*, *A*. Наприклад, у технічних параметрах генератора подано: “Rated speed: 1800 rpm; Frequency: 60 Hz; Voltage: 120/208 V.”. Усі ці позначення є частиною усталеного технічного коду, який не допускає розгортання у повні словесні конструкції.

Таким чином, графічні скорочення у *ТМ 9-6115-753-10* відіграють ключову роль у стандартизації технічного дискурсу. Вони забезпечують ефективну взаємодію між текстом, схемами, таблицями та панелями керування, формуючи єдину систему технічної комунікації, що дозволяє оператору працювати з інструкцією швидко, точно і без ризику помилок. Їхнє використання є суворо регламентованим, однозначним та цілком доцільним у межах військової

експлуатаційної документації, де компактність та точність є обов'язковими умовами.

Кількісний аналіз скорочень у *ТМ 9-6115-753-10* підтверджує, що система скорочених форм є не другорядним елементом інструкції, а фундаментальною складовою її структури. Загалом у тексті було ідентифіковано 245 різних скорочень, які разом утворюють понад 1800 уживань у різних розділах документа. Такий показник свідчить про надзвичайно високу щільність скорочених форм, що є характерною ознакою військово-технічних мануалів, де значна частина інформації передається у вигляді параметрів, команд, попереджень і технічних позначень.

У межах обраної класифікації встановлено, що лексичні скорочення становлять 38%, тоді як графічні — 62% від загальної кількості скорочених форм. Домінування графічних скорочень пояснюється природою технічного дискурсу: робота з фізичними величинами, електротехнічними параметрами, одиницями вимірювання та системними кодами потребує компактного і стандартизованого подання, яке неможливо реалізувати за допомогою повних словесних форм. Разом із тим лексичні скорочення виконують важливу роль у структурі інструктивних процедур, забезпечуючи сталість команд, ясність операційних дій та однозначність технічних рекомендацій.

З метою наочного відображення співвідношення між видами скорочень було побудовано діаграму, що демонструє розподіл лексичних і графічних скорочень у *ТМ 9-6115-753-10*. Діаграма класифікації скорочень за формальною ознакою у військовій інструкції представлена на рис. 2.3.

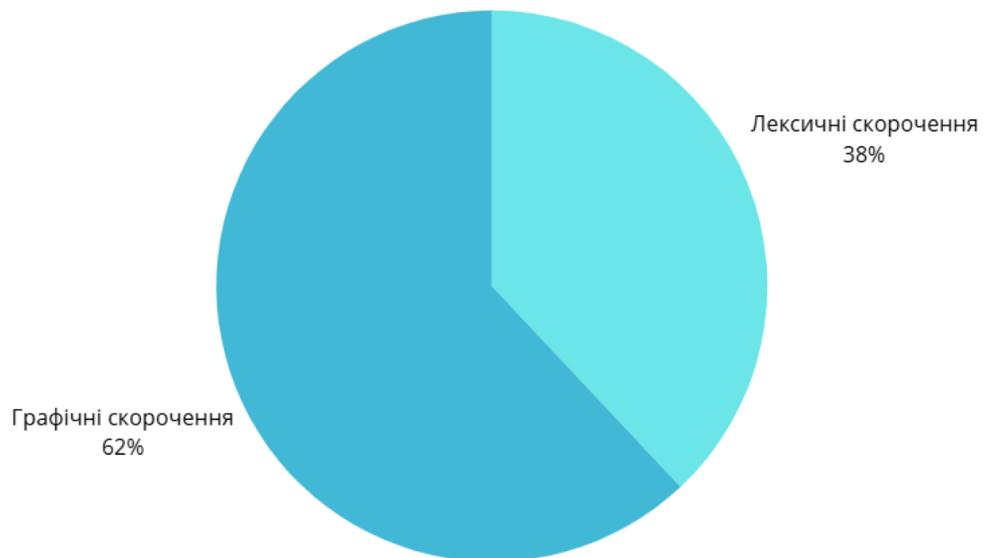


Рис. 2.3. Класифікація скорочень за формальною ознакою у військовій інструкції ТМ 9-6115-753-10.

Другим документом, відібраним для аналізу скорочень, стала військова інструкція *ТМ 10-3930-673-10 (ATLAS II Loader Operator's Manual)* [61], що є експлуатаційним керівництвом до фронтального навантажувача ATLAS, який використовується у Збройних силах США для тактичної інженерної підтримки, транспортування вантажів та роботи в умовах бездоріжжя. Інструкція містить детальні технічні характеристики, процедури запуску, гідравлічні та електричні схеми, алгоритми діагностики несправностей, а також значний масив попереджень щодо безпеки. Саме ці розділи формують високий рівень терміно- і скороченосиченості тексту, що дозволяє використовувати документ як репрезентативний зразок військово-технічного дискурсу.

Метод суцільної вибірки дав змогу ідентифікувати понад 210 різних скорочень, що разом утворюють понад 3000 уживань у тексті. Висока частотність

скорочених форм зумовлена тим, що інструкція містить значно більший обсяг інформації, ніж *ТМ 9-6115-753-10*, включаючи опис складних механічних, гідравлічних і електронних систем, а також численні діагностичні блоки. Як і у першому документі, графічні скорочення становлять найбільшу частку (близько 62% — 130 прикладів), тоді як лексичні — приблизно 38% — 80 прикладів. Ця пропорція є закономірною для інструкцій такого типу: навантажувач *ATLAS* є більш багатокomпонентною системою, ніж генератор, тому в тексті значно домінують графічні скорочення, які позначають одиниці вимірювання, коди компонентів, символи та індекси.

У *ТМ 10-3930-673-10* [8] спостерігається виразна тенденція до збільшення кількості графічних скорочень електронної та механічної систем, що пов'язано з наявністю ширшого спектра технічних вузлів: трансмісії, ходової частини, гідравліки, системи безпеки *ROPS/FOPS*, електронних модулів *ECM* та *МІЛ*, датчиків, індикаторів і контрольних точок. Крім того, інструкція містить значний масив скорочених одиниць для позначення навантажень, величин моментів затягування, швидкісних діапазонів, тиску в гідролініях, що зумовлює домінування саме графічних скорочень.

Разом із тим лексичні скорочення у цьому документі також проявляють високу стабільність, особливо в розділах *INSPECTION*, *MAINTENANCE*, *LUBRICATION* та *PMCS*, де використовуються короткі форми дієслів (*insp.*, *adj.*, *repl.*, *serv.*, *rem.*) та іменників (*comp.*, *ass.*, *equip.*, *maint.*). Вони формують стійку інструктивну модель, що забезпечує компактну подачу процедурних формулювань і знижує когнітивне навантаження на оператора.

Загальна структура скорочень у *ТМ 10-3930-673-10* дозволяє виділити кілька ключових особливостей, характерних саме для цього документа. По-перше, інструкція демонструє підвищену щільність скорочень у розділах, пов'язаних із системами безпеки: *ROPS*, *FOPS*, *OPS*, *PPE*, де кожне скорочення має нормативно

закріпленій статус. По-друге, у тексті значно більше скорочень, що позначають електронні й механічні компоненти: *ECM, MIL, TCS, HOC, HPL, TPS, FWD*. По-третє, у структурі документа важливе місце займають коди роз'ємів та електричних ліній (*J1, J2, P1, CBI, SW1*), без яких робота із схемами була б неможливою.

Саме ці особливості зумовлюють необхідність детального аналізу обох типів скорочень — лексичних і графічних, що буде здійснено нижче.

Аналіз системи скорочень у ТМ 10-3930-673-10 засвідчує, що лексичні та графічні скорочення функціонують у цьому документі комплексно й взаємодоповнююче, формуючи єдину технічну мову навантажувача ATLAS II. На відміну від генераторної інструкції, де головну роль відіграють електричні та метричні параметри, у ТМ 10-3930-673-10 домінують скорочення, пов'язані з гідравлічними, механічними та безпековими системами, що зумовлено складністю конструкції цього виду техніки. Лексичні скорочення в інструкції виконують стандартні функції стислості й унормованості командних формулювань, тоді як графічні є основним інструментом позначення параметрів, величин, кодів та технічних індикаторів, без яких експлуатація ATLAS була б неможливою.

Лексичні скорочення в ТМ 10-3930-673-10 представлені надзвичайно широко і функціонують насамперед у розділах технічного обслуговування, діагностики та інструкцій для оператора. Як і у першій інструкції, вони ґрунтуються на усіченні найчастотніших інструктивних дієслів: *inspect, adjust, replace, remove, service, tighten*, які постійно подаються у формі *insp., adj., repl., rem., serv., tigh..* Наприклад, у фрагменті “*Insp. hydraulic hoses for leaks before starting the engine*” скорочення *insp.* дозволяє уникнути зайвої громіздкості, водночас залишаючи команду однозначною й зрозумілою. Те саме стосується

інструкцій на кшталт “Repl. air filt. if restriction indicator is red”, де лексичні скорочення створюють ритмічну, компактну структуру процедурного тексту.

Суттєву групу лексичних скорочень формують слова, що позначають технічні компоненти та підсистеми ATLAS: *component*, *assembly*, *equipment*, *maintenance*, які послідовно подаються як *comp.*, *assy.*, *equip.*, *maint.*. Наприклад, у повідомленні “Check comp. before reinstalling hydraulic block” скорочення *comp.* робить речення структурно відповідним до загального стилю документа. Подібним чином функціонує *assy.* у фрагменті “Clean loader arm assy. before lubrication”, де коротка форма дозволяє зберегти компактність викладу в багатослівних технічних інструкціях. Такі скорочення є необхідним елементом лінгвістичної економії, оскільки повні форми створили б значну перевантаженість тексту.

Особливо частотними є лексичні скорочення в розділі PMCS, де кожна операція подається у вигляді короткої дії. Наприклад, конструкції “Adj. brake pedal”, “Insp. coolant level”, “Serv. battery”, “Check pres. in tires” відображають усталену модель подачі процедурних інструкцій, що повторюється сотні разів у тексті. У цих випадках скорочення виконують не тільки економічну, але й структурно-орієнтаційну функцію, дозволяючи оператору швидко сканувати сторінку і знаходити ключову дію завдяки типовій формі першого слова.

Не менш важливою є роль лексичних скорочень у сфері безпеки. Зокрема, скорочення *dam.* (damage), *fail.* (failure), *haz.* (hazard) часто з’являються у попереджувальних блоках WARNING та CAUTION. Наприклад: “Severe dam. may occur if ROPS structure is compromised”. Їхнє використання є традиційним у військових документах, оскільки скорочує довжину попередження і робить текст більш «оперативним», що відповідає нормативним вимогам до технічних інструкцій.

Графічні скорочення у ТМ 10-3930-673-10 демонструють ще більшу різноманітність і становлять приблизно 60–65% усіх скорочених форм. Як і у першому документі, вони охоплюють одиниці вимірювання, технічні параметри, індикатори та коди. До найпоширеніших належать *psi*, *rpm*, *V*, *A*, *lb*, *gal*, *qt*, *Hz*, *ft-lb*, \geq , \leq , а також цифрово-літерні індекси *J1*, *J2*, *P1*, *CB1*, *SW1*. Наприклад, фраза “Hydraulic pressure must remain between 2600–2800 psi” демонструє, що скорочення *psi* є невід’ємним елементом параметричного запису. У свою чергу *rpm* у фрагменті “Idle speed: 850 rpm” виконує як метрологічну, так і стандартизаційну функцію, адже подається у відповідності до загальноприйнятої технічної норми.

Особливо важливими є графічні скорочення, що позначають елементи гідравлічної та механічної систем: *HOC* (hydraulic oil cooler), *HPL* (hydraulic pump line), *TCS* (transmission control system). Хоча формально вони нагадують аббревіатури, у тексті ТМ 10-3930-673-10 вони функціонують як графічні технічні позначення, які використовуються у схемах та таблицях. Наприклад, у фрагменті “Inspect HOC fins and remove debris” скорочення *HOC* не просто називає об’єкт, а формує його умовне позначення в усіх схемах, що забезпечує візуальну уніфікацію.

Надзвичайно частотними є також скорочення *ROPS*, *FOPS*, *OPS*, *PPE*, які позначають системи безпеки та захисту оператора. Їх використання в документі є нормативно зумовленим і не допускає розгортання в повні форми, особливо у фразах типу “Do not operate vehicle if ROPS is damaged”. Графічність таких скорочень пояснюється не лише їхньою лаконічністю, а й тим, що вони є міжнародними технічними стандартами, що використовуються в документації машин усіх категорій — від будівельної техніки до військових транспортних засобів.

Так само суттєву роль відіграють позначення *ON*, *OFF*, *RUN*, *START*, які, хоча й не є скороченнями в традиційному мовознавчому сенсі, належать до графічних засобів інструктивного коду. Вони повторюються на панелі керування ATLAS і саме в такому вигляді інтегровані в текст. Наприклад: “Set ignition switch to RUN” або “Push button to START engine”. Їхня сталість у формі написання та синтаксичній позиції робить їх повноцінними елементами системи технічних скорочень.

Загалом, лексичні та графічні скорочення в ТМ 10-3930-673-10 утворюють цілісну систему, що охоплює всі аспекти експлуатації навантажувача — від запуску двигуна до комплексної діагностики та структурної ідентифікації його механізмів. Лексичні скорочення оптимізують інструктивний текст, тоді як графічні забезпечують точність параметрів та стабільність технічних позначень. Їхнє використання є повністю доцільним, оскільки відповідає вимогам військово-технічного дискурсу, нормам НАТО та внутрішнім стандартам Міністерства оборони США.

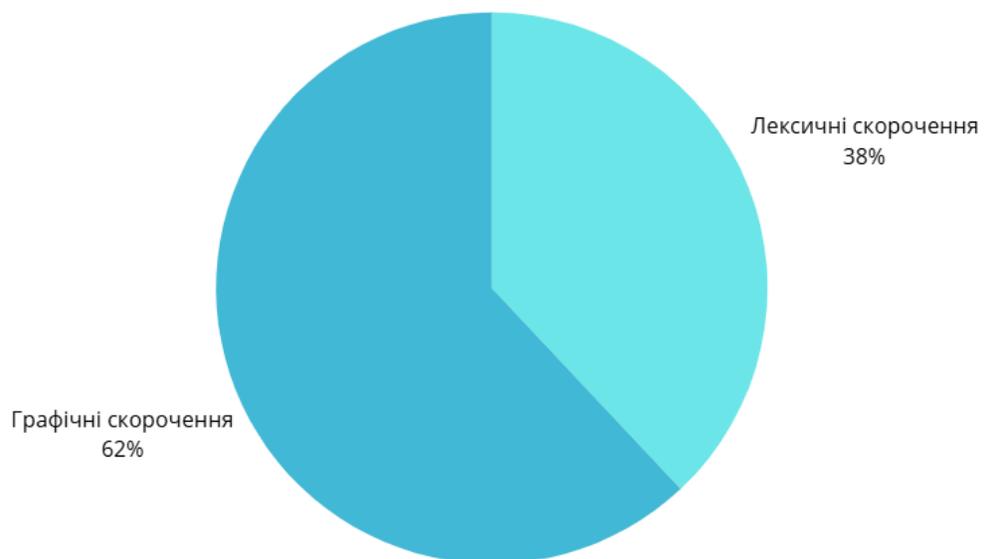


Рис. 2.4. Класифікація скорочень за формальною ознакою у військовій інструкції ТМ 10-3930-673-10.

Отже, проведений кількісний та якісний аналіз показав, що система скорочень у військових інструкціях ТМ 9-6115-753-10 та ТМ 10-3930-673-10 є не другорядним, а структуроутворювальним елементом військово-технічного дискурсу. В інструкції ТМ 9-6115-753-10 було ідентифіковано 245 різних скорочень, які разом утворюють понад 1800 уживань. У межах обраної класифікації лексичні скорочення становлять 38 %, тоді як графічні – 62 % від загальної кількості скорочених форм, що свідчить про домінування графічного типу. Подібна пропорція простежується і в інструкції ТМ 10-3930-673-10: близько 210 різних скорочень забезпечують понад 3000 уживань, причому графічні скорочення так само становлять приблизно 62 %, а лексичні – 38 %. Отже, в обох документах переважають саме графічні скорочення, що зумовлено природою технічного тексту, де ключову роль відіграють числові параметри, одиниці вимірювання, індекси, коди та символи безпеки.

Водночас функціональний розподіл скорочень у двох інструкціях має свої особливості. У ТМ 9-6115-753-10 лексичні скорочення зосереджені насамперед у процедурних розділах і таблицях PMCS, де усічені форми дієслів (*adj.*, *insp.*, *repr.*, *rem.*, *inst.*, *serv.*) та іменників (*qty.*, *temp.*, *pres.*, *vol.*) забезпечують компактність і ритмічність покрокових інструкцій. Графічні скорочення (*V*, *A*, *Nz*, *rpm*, *psi*, *°F*, *%*, *hrs* тощо) переважають у описі електротехнічних параметрів та експлуатаційних режимів генератора, кодують граничні значення та інтервали обслуговування. У ТМ 10-3930-673-10 картина загалом подібна за співвідношенням типів, однак відрізняється за масштабом і сферою застосування: за меншої кількості різновидів скорочень загальна кількість їх уживань більша, що пояснюється складнішою конструкцією фронтального навантажувача ATLAS і, відповідно, більш розгалуженою системою механічних, гідравлічних, електронних та безпекових підсистем. Тут графічні скорочення активніше використовуються для позначення гідравлічних ліній, систем безпеки (ROPS,

FOPS, PPE, ECM, MIL, TCS тощо), моментів затягування, тиску, швидкісних діапазонів і кодів компонентів, тоді як лексичні скорочення стабільно забезпечують стислість інструкцій у розділах INSPECTION, MAINTENANCE, LUBRICATION та PMCS.

Таким чином, порівняння двох інструкцій свідчить про те, що домінування графічних скорочень (62 % проти 38 % лексичних у обох документах) є системною рисою військово-технічного дискурсу, пов'язаною з необхідністю стандартизованого подання параметрів, величин і технічних кодів. Лексичні скорочення, хоч і поступаються графічним за кількістю, виконують не менш важливу роль: вони формують усталений інструктивний код, знімають надмірну текстову громіздкість і спрощують сприйняття послідовностей дій оператором. У більш компактній за обсягом інструкції для генератора (ТМ 9-6115-753-10) скорочення забезпечують насамперед оптимізацію електротехнічних та процедурних описів, тоді як у багатокомпонентному мануалі для навантажувача ATLAS (ТМ 10-3930-673-10) вони стають необхідною умовою фіксації великої кількості параметрів, режимів і кодів. Сукупність цих спостережень підтверджує, що система скорочень у військово-технічних інструкціях має впорядкований, стандартизований характер і потребує окремого перекладацького опрацювання, оскільки будь-яка неточність у передачі лексичних або графічних скорочень безпосередньо впливає на коректність і безпечність експлуатації техніки.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження особливостей функціонування скорочень та абревіатур в технічних текстах (на основі інструкцій з експлуатації військової техніки) було зроблено ряд важливих висновків.

1. У ході аналізу військових інструкції з експлуатації військової техніки були розглянуті як специфічний вид технічних текстів, що поєднує імперативність, логічну послідовність, формалізований стиль, регламентовану структуру та високу інформативну щільність. Було з'ясовано, що інструкції з експлуатації військової техніки відзначаються чітко визначеною композицією, наявністю стандартизованих розділів, спеціалізованої термінології та великої кількості графічних та символічних елементів. Важливою характеристикою даного типу текстів є також надзвичайно висока концентрація скорочень та абревіатур, які виконують як номінативні, так і текстоорганізаційні та інформаційно-компресивні функції. Саме завдяки цим одиницям інструкції набувають необхідної компактності, точності й однозначності — якостей, що є критично важливими у військовій сфері.

2. Опрацювання наукових джерел дало змогу узагальнити ключові підходи до визначення, типології та структуризації абревіатур. У роботі систематизовано класифікаційні принципи, що застосовуються сучасною лінгвістикою для опису абревіатур, зокрема поділ абревіатур на ініціальні, складові та комбіновані. Уточнено, що в технічних текстах, особливо у військових інструкціях, найбільш продуктивними є саме ініціальні абревіатури та комбіновані форми, які дозволяють стисло кодувати інформацію про технічні системи, деталі, складові елементи та експлуатаційні характеристики. Аналіз джерел свідчить, що абревіатури в технічному дискурсі функціонують як структурні маркери, що створюють внутрішню логіку документа і сприяють стандартизації

термінологічної бази. У межах нашого дослідження під аббревіатурою розуміємо структурно цілісну мовну одиницю, утворену з елементів кількох слів і здатну виконувати повноцінні функції в тексті.

3. Виходячи з аналізу наукових джерел, скорочення ми трактуємо як усічену графічну або лексичну форму слова чи словосполучення, яка забезпечує економію мовних засобів, зберігаючи семантичну та комунікативну повноту, сприяє стандартизації термінів, підвищує оперативність обміну інформацією та може функціонувати як самостійна лексична одиниця у фаховому тексті. Теоретичний аналіз скорочень дав змогу визначити їх як окремий клас мовних одиниць, що поєднує графічні та лексичні способи формальної компресії тексту. Було узагальнено класифікації скорочень (лексичні, графічні, комбіновані), охарактеризовано їхню роль у технічних текстах та окреслено функціональні параметри. З'ясовано, що скорочення забезпечують стандартизованість викладу, оптимізацію інформаційного обсягу, підвищення швидкості зчитування тексту та мінімізацію надлишковості. Для військово-технічних інструкцій особливо характерні графічні скорочення (PSI, RPM, VDC), які позначають технічні параметри, одиниці вимірювання, попереджувальні маркери та експлуатаційні режими. Теоретичний аналіз також підтвердив, що скорочення є ключовим елементом структури технічного тексту, без якого неможливо забезпечити оперативність та уніфікованість подання інформації.

4. Важливою частиною дослідження став опис корпусу інструкцій, що становив емпіричну базу аналізу. Було докладно охарактеризовано кожну інструкцію за структурою, призначенням, основними розділами, типами технічних даних та характерними лексичними особливостями. Аналіз показав, що обидві інструкції відзначаються високою стандартизованістю та значною насиченістю скороченими одиницями. Установлено, що аббревіатури та скорочення вміщені не лише в основному тексті, але й у таблицях, схемах,

маркуваннях, переліках деталей та інструктивних приписах. Таким чином, корпус інструкцій дав змогу простежити реальне функціонування скорочень у живому військово-технічному дискурсі.

5. Окремим етапом дослідження став структурний і функціональний аналіз абревіатур. У першій інструкції [9] було виявлено 314 абревіатур, серед яких ініціальні становлять 68% — 213 прикладів, складові — 9% — 28 прикладів, комбіновані — 23% — 71 прикладів. У другій інструкції [8] зафіксовано 312 абревіатур, серед яких ініціальні становлять 70% — 218 прикладів, складові — 12% — 37 прикладів, комбіновані — 18% — 57 прикладів. Такий розподіл свідчить про надзвичайну продуктивність ініціальних форм у військово-технічній документації, що пов'язано з потребою стисло позначати тривалі багатокomпонентні терміни (National Stock Number — NSN, Alternating Current — AC, Direct Current — DC тощо). Комбіновані абревіатури, які містять і літери, і цифри (MEP-1070, DF-2, F-16), відображають стандартизовану систему технічних кодів та інвентаризаційних маркерів, що є характерною рисою військової галузі. Функціональний аналіз показав, що абревіатури виконують номінативну, класифікаційну, систематизуючу, текстоорганізаційну та інформаційно-компресивну функції, що підтверджує їхню невід'ємну роль у структурі інструкцій.

6. Завершальний етап дослідження був присвячений аналізу скорочень. У першій інструкції [9] було зафіксовано 245 скорочень, серед яких 38% — 93 прикладів становлять лексичні скорочення, а 62% — 152 прикладів становлять графічні скорочення. У другій інструкції [8] виявлено 210 скорочень, і співвідношення типів є таким самим: 38% — 80 одиниць лексичних скорочень і 62% — 130 одиниць графічних скорочень. Таким чином, графічні скорочення домінують у військових технічних текстах, що пояснюється потребою позначати параметри, одиниці вимірювання, значення напруги, частоти, тиску, маси,

довжини та інших експлуатаційних характеристик техніки. Функціональний аналіз скорочень показав, що вони значною мірою визначають інформаційну організацію інструкції: впорядковують технічні дані, структурують інструктивні алгоритми, позначають попереджувальні елементи та параметричні значення, оптимізуючи сприйняття тексту користувачем.

Узагальнення результатів дозволяє зробити висновок, що абрєвіатури та скорочення утворюють цілісну, структурно впорядковану та високофункціональну підсистему військово-технічних інструкцій. Їхня роль полягає не лише у скороченні обсягу інформації, але й у формуванні логічної структури тексту, стандартизації термінології та забезпеченні точності технічних указівок. Результати роботи дали можливість визначити закономірності функціонування скорочених одиниць, встановити їхні типові моделі, кількісні співвідношення та функції, що розкриває їхню важливість у системі військово-технічної документації.

Отже, поставлена мета була повністю досягнута, а проведені дослідження дозволили отримати нові наукові результати, які можуть бути використані у подальшому вивченні технічних текстів, укладанні військово-технічних глосаріїв, стандартизації документації та підготовці фахівців, які працюють із технічною інформацією у військовій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва А.Д. Особливості перекладу абревіатур в інструкціях по експлуатації військової техніки. XV Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Перекладацькі інновації»: матеріали Всеукр. науково-практ. XV конф., 25 лист. 2025 р. С. 129–132.
2. Баранова С. В., Юркова А. М. Лінгвістичні особливості скорочень / С. В. Баранова, А. М. Юркова // Мова. Література. Фольклор. – 2021. – № 2. – Суми. – URL: essuir.sumdu.edu.ua.
3. Білан М. Б. Лексико-семантичні проблеми військового перекладу / М. Б. Білан. – Київ: Логос, 2010. – 239 с.
4. Борисов В. В. Абревіація та акроніми. Військові та науково-технічні скорочення в іноземних мовах / В. В. Борисов; за ред. А. Д. Швейцера. – Київ, 2004. – С. 132–135.
5. Бородай Л. В. Структурні та семантичні типи сучасних абревіатур у військовій сфері: лінгвоперекладацький аспект: кваліфікаційна дипломна робота магістра: 035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська / Л. В. Бородай. – 2023. – 78 с.
6. Вашист К. М., Катериніна М. В. Прагматичні особливості скорочень та телескопічних одиниць у рекламі / К. М. Вашист, М. В. Катериніна // Філологічні трактати. – 2017. – Т. 9, № 1. – С. 14–21.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2017_9_1_4.
7. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов / Л. Г. Верба. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 248 с.
8. Військова інструкція ТМ 10-3930-673-10. Technical Manual ТМ 9-6115-753-10. (Operator's Manual for All-Terrain Lifter Army System — ATLAS). – [Офіц. військ.

інструкція]. URL: https://rockinghamcc.edu/wp-content/uploads/2021/02/TM-10-3930-673-10.pdf?utm_source=.

9. Військова інструкція TM 9-6115-753-10. Technical Manual TM 9-6115-753-10. Operator's Manual for Generator Set, Diesel Engine Driven, Tactical Quiet, 60 kW. – [Офіц. військ. інструкція]. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/TM%209-6115-753-10%20AMPPS%20MER%201070%2060kW%20%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/TM%209-6115-753-10%20AMPPS%20MER%201070%2060kW%20%20(3).pdf).

10. Воробйова О. С., Кравченко А. В. Способи відтворення українською мовою скорочених назв нафтогазових компаній / О. С. Воробйова, А. В. Кравченко.

11. Гайдено Ю. О., Сергеева О. О. Особливості вживання скорочень та їх класифікація в сучасній англійській мові / Ю. О. Гайдено, О. О. Сергеева. – Київ: КПІ, 2022. – URL: ela.kpi.ua.

12. Глушук Н. М. Прагма-семантичні особливості аббревіцій у сучасній англійській мові / Н. М. Глушук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – 2011. – № 3, ч. 2. – С. 87–92.

13. Григошкіна Я. В. Графічні скорочення й аббревіатури у викладанні української та англійської мов для студентів філологічних спеціальностей / Я. В. Григошкіна. – 2025 – С. 20

14. Гриценко В. Аббревіатури та скорочення в англомовних текстах та особливості їх перекладу / В. Гриценко // Grail of Science. – 2022. – № 12–13. – С. 432–434.

15. Дейнека В. Типи аббревіатур та їх функціонування в терміносистемі митної справи / В. Дейнека // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. – 2011. – № 5, ч. 2. – С. 137–141.

16. Денисюк Л. Аббревіація сучасної англійської мови / Л. Денисюк // Нова педагогічна думка. – 2015. – № 1. – С. 63–65.

17. Долинський Є. М. Військова термінологія та її переклад як елемент підготовки майбутніх філологів. – Іноземні мови, 2017, № 3. – С. 39–44.
18. Єнікеєва С. М. Скорочення слова як механізм формотворення та словотворення в сучасній англійській мові / С. М. Єнікеєва // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2006. – Вип. 27. – С. 93–96.
19. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Ганжа А.Ю., Коць Т.А., Сюта Г.М. Лінгвософія українських текстів ХХІ століття: колективна монографія. – Київ: Інститут української мови НАН України, 2023. – 320 с. – URL: <https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2024/10/Lingvosofiya-2023-.pdf>.
20. Івченко А. Принципи створення «Словника аббревіатур української мови» / Анатолій Івченко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2009. – № 648. – С. 50–52.
21. Карпенко В. Журналістика: основи професійної комунікації / В. Карпенко. – Київ: Нора-прінт, 2002. – 348 с.
22. Керпатенко Ю., Щербина О. Аббревіація як спосіб економії мовних засобів у підготовці слухачів мовних курсів до комунікації у суспільно-політичному полі / Ю. Керпатенко, О. Щербина // Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 126. – С. 70–77.
23. Кислюк Л. П. Словотвірна номінація в сучасній українській мові: система, узус, ідіолект / Л. П. Кислюк. – Харків: ХНУ, 2018.
24. Кісіль С. Функції аббревіацій в сучасній англійській мові / С. Кісіль // Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи: матеріали І Всеукраїнської науково-методичної конференції, м. Шостка, 21 квітня 2016 р. – Суми: СумДУ, 2016. – С. 76–77.
25. Клименко Н. Ф. Аббревіатура / Н. Ф. Клименко // Українська мова: енциклопедія. – Київ: Українська енциклопедія, 2004. – С. 824.

26. Клименко О. Ю. Структурні типи скорочень у сучасній українській діловій мові / О. Ю. Клименко. – Київ: НТУ, 2017.

27. Константинова Т. Дослідження аббревіатурних скорочень у професійній іноземній морській сфері / Т. Константинова // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2024. – № 36. – С. 277–288.

28. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М. П. Кочерган. – Київ: Академія, 2004. – 368 с.

29. Кузьменко Н. Жанрово-стилістичні особливості перекладу науково-технічних текстів / Н. Кузьменко // Сучасні дослідження з іноземної філології. – Вип. 1 (19). – Ужгород: Гельветика, 2021. – С. 81–89.

30. Кукаріна А. Аббревіація як продуктивний спосіб словотворення в сучасній українській мові / А. Кукаріна // Мовознавство. – 2015. – № 4. – С. 21–25.

31. Лісовенко Д. В. Англійські скорочення в інтернет-просторі / Д. В. Лісовенко; наук. кер. О. А. Кириченко // Перекладацькі інновації: матеріали XI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 19–20 березня 2021 р. – Суми: СумДУ, 2021. – С. 91–94.

32. Мельник І. Б. Текст і лінгвістика тексту: магістерська робота / І. Б. Мельник. – Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024. – URL:
https://philology.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2024/12/MAHISTERSKA_robota_Melnyk_Iryny_2.pdf. – С. 146

33. Микульчик Р. Словотвірна продуктивність аббревіатур у військових текстах / Р. Микульчик // Вінницький науковий вісник. – 2022. – Т. 14, № 3. – С. 45–52.

34. Мірошниченко Г. І. Когнітивні моделі творення скорочень у фахових текстах / Г. І. Мірошниченко. – Острог: НУ «Острозька академія», 2018; Одеса: ОНУ ім. Мечникова, 2022.
35. Мусінкевич І. Використання аббревіатур у мові інтернет-видань / І. Мусінкевич. – Вінниця: Вінницький національний технічний університет, 2024. – С.2
36. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А. Г. Ніколенко. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 528 с.
37. Петренко О. В. Особливості аббревіацій та скорочень у німецькомовній термінології робототехніки / О. В. Петренко // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – 169 с.
38. Пономаренко О. В. Скорочення як засіб термінологічної номінації у фахових текстах / О. В. Пономаренко. – Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2017. – 25 с.
39. Посмітна В. В. Мовна комунікація у професійній діяльності: навч. посіб. / В. В. Посмітна. – Київ: Київський ін-т НГУ, 2023. – 188 с.
40. Ребрій О. М. Стандартизована технічна документація: мовні параметри / О. М. Ребрій // Вісник НТУУ «ХПІ». – 2017. – № 22. – С. 19–25.
41. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 716 с.
42. Сергєєва Т. Аббревіатури у системі лексичних скорочень / Т. Сергєєва // Філологічні науки. Питання теорії та практики. – 2013. – Ч. 2, № 6. – С. 174–179.
43. Серебрянська І. Військова лінгвістика як спосіб забезпечення ефективної професійної комунікації українських військовослужбовців / І. Серебрянська // Лінгвістичні студії. – 2025. – С. 154–164. – URL: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.49.11>.

44. Сидорук Г. І. Інтернет-скорочення як засіб мовної економії / Г. І. Сидорук // Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2016. – Т. 14. – С. 292–299.

45. Синиця Р. Неологічні аббревіатури в сучасних англomовних текстах: структурні та семантичні особливості / Р. Синиця // Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – 2021. – С. 88

46. Скребкова М. Особливості перекладу аббревіатур та скорочень у англomовних комп'ютерних текстах / М. Скребкова // Нова педагогічна думка. – 2016. – № 1. – С. 72–75.

47. Сунько Н. О., Бабюк М. В. Переклад скорочень як засобів мовної економії в медійному дискурсі / Н. О. Сунько, М. В. Бабюк // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.

48. Сусіденко Є. М. Відтворення особливостей науково-технічного тексту в перекладі / Є. М. Сусіденко // Іноземна філологія. – 2020. – С. 2

49. Таловиря Г. М. Формування професійної комунікативної культури майбутніх інженерів зв'язку: канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Г. М. Таловиря. – Київ, 2010. – 251 с.

50. Таран Д. В. Прагмастилістичні та лексико-граматичні особливості українськомовного перекладу англomовної військової термінології: магістерська дис.: 035 Філологія / Діана Владиславівна Таран. – Київ, 2022. – 150 с.

51. Тимошенко Н. В. Функціонально-комунікативні ознаки технічної документації / Н. В. Тимошенко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філологія. – 2020. – № 1. – С. 112–118.

52. Тур А. Фонетичні аспекти аббревіатур в українській та англійській мовах / А. Тур // Вісник мовознавства. – 2023. – Т. 17, № 2. – С. 120–130.

53. Удовіченко Г. М., Шерстюк Л. В., Присяжна Я. Д. Зіставний аналіз лексики науково-технічних текстів в англійській та українській мовах / Г. М.

Удовіченко, Л. В. Шерстюк, Я. Д. Присяжна // Інтелект. Особистість. Цивілізація. – 2024. – № 1 (28). – С. 43–50. – DOI: 10.33274/2079-4835-2024-28-1-43-50.

54. Філюк Л. М. Поняття і сутність професійної комунікації: аналітико-синтетичний підхід / Л. М. Філюк // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. – 2024. – Т. 35 (74), № 5, ч. 2. – С. 195–200.

55. Хитрень О., Карамишева І. Аббревіації в англійській та українській мовах: зіставний аналіз на матеріалі публікацій міжнародних організацій / О. Хитрень, І. Карамишева. – 2024. – С. 21

56. Черник М. В., Єременко А. А. Особливості перекладу термінологічної аббревіації в науково-технічному дискурсі. Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія, випуск 4, 2023. – С. 18–19

57. Швець А. М. Структурні особливості технічних керівництв і мануалів / А. М. Швець // Військова освіта. – 2021. – № 2. – С. 103–111.

58. Шишко А. Сучасні питання та загальні особливості науково-технічного перекладу в сучасних умовах глобалізації / А. Шишко // International Science Journal of Education & Linguistics. – 2024. – Vol. 3, No. 2. – P. 126–133. – DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.14.

59. Шкіцька І. Ю. Документна лінгвістика: підручник / І. Ю. Шкіцька. – Тернопіль: ЗУНУ, 2023. – 384 с.

60. Шумарова Н. В. Скорочення в науково-технічному стилі: структурно-функціональний аспект / Н. В. Шумарова. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019.

61. Шуневич Б. Українські еквіваленти англійських нетрадиційних, фразових і комбінованих аббревіатур / Богдан Шуневич // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2006. – № 559. – С. 67–70.

62. Юречко О., Залужна О. О. Структурно-семантичні особливості скорочень у соціальній мережі Twitter / О. Юречко, О. О. Залужна. – 2021. – № 4. – С. 125–131.
63. Alred, G. J., Brusaw, C. T., Oliu, W. E. *The Handbook of Technical Writing*. 12th ed. New York: Macmillan Learning, 2018.
64. Bauer, L. *Compounds and Multi-Word Expressions*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
65. Brinton, L., Traugott, E.C. *Lexicalization and Language Change*. New edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
66. Hundt, M. *Reduced Word Forms in Professional English*. *Journal of English Linguistics*, 2018.
67. Lannon, J. M., Gurak, L. J. *Technical Communication*. 14th ed., MLA Update. Boston: Pearson, 2016.
68. Laplante, P. A. *Technical Writing: A Practical Guide for Engineers, Scientists, and Nontechnical Professionals*. 2nd ed. Boca Raton: CRC Press, 2018.
69. Plag, I. *Word-Formation in English*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2018.

SUMMARY
of the Master's qualification thesis
in the specialty 035 Philology, specialization 035.041 Germanic languages and
literatures (translation included), first language -- English

Topic of the Study: Peculiarities of Functioning of Shortenings and Abbreviations
in Technical Texts (Based on Military Equipment Operation
Manuals)

Author: student of 641mz group Anastasiia Andrieieva
Supervisor: Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
Nataliia ABABILOVA
(academic degree, academic title, surname and initials)

Thesis Defended “ _____ ” _____ 2025

Short content of the work:

This qualification work investigates the linguistic features of abbreviations and shortened forms functioning in English-language military technical manuals. The relevance of the research is determined by the rapid growth of foreign military equipment supplied to Ukraine and the consequent need for accurate interpretation of highly specialized documentation. Military manuals represent a specific type of technical text characterized by strict standardization, structural clarity, and a high concentration of terms, among which abbreviations and shortened forms constitute a significant portion. The study systematizes existing approaches to defining and classifying abbreviations and shortened lexical units, examines their structural types, semantic features, and functional load in technical discourse. The research material comprises two English-language operator's manuals for military equipment (TM 9-6115-753-10 and TM 10-3930-673-10), from which a total of 626 abbreviations and 455 shortened forms were extracted using continuous sampling. The methodological basis of the research includes descriptive, structural-semantic, classification, contextual, quantitative methods, as well as corpus analysis of technical documents. The scientific novelty lies in performing a comprehensive analysis of abbreviated units within military manuals—a domain that remains insufficiently examined in Ukrainian linguistics. The practical significance of the work consists in the possibility of applying the findings to improve the standardization of military technical documentation, develop specialized glossaries, and support more effective translation and interpretation of operational manuals. The first chapter presents the theoretical foundations of studying abbreviations and shortened forms in linguistics. It examines military manuals as a specific type of

technical text, provides an overview of scholarly sources on the definitions of abbreviations and shortened forms, and describes their functions, classification, and role in military documentation. The second chapter offers a corpus-based analysis of English-language military technical manuals, identifying the structural and lexical features of the documents under study. A classification of abbreviations and shortened forms was conducted, their main functions and frequency of use were determined, and patterns of their functioning in military-technical discourse were identified. In the authentic English-language Technical Manual TM 9-6115-753-10 [9] (Operator's Manual for Generator Set AMMPS MEP-1070), 314 abbreviations were identified and classified according to the structural framework selected in the theoretical part of the research. According to the results of the classification, initial abbreviations constitute 68% (213 examples), syllabic abbreviations account for 9% (28 examples), and combined abbreviations represent 23% (71 examples). Additionally, 245 different shortened forms were recorded in TM 9-6115-753-10, which together amount to more than 400 occurrences in the text, with the total number of their contextual uses exceeding 1,800 instances. The second manual selected for the analysis of abbreviations and their functioning in military-technical discourse is Technical Manual TM 10-3930-673-10 (Operator's Manual for All-Terrain Lifter Army System — ATLAS). The continuous sampling method revealed that this manual contains 312 abbreviations. According to the structural classification, 70% are initial abbreviations (218 examples), 12% are syllabic (37 examples), and 18% are combined (57 examples). Over 210 different shortened forms were identified, amounting to more than 3,000 occurrences throughout the text. The conclusions summarize the findings of the research and outline prospects for further scholarly investigation.

Key words: technical texts; military manuals; abbreviations; shortened forms; classification; military equipment

(author's signature)